

Vianoce na projekte s. 9

MUDr. Miroslav Mikolášik s. 6

Utečenci a migranti s. 12

Editoriál	3
Povery nielen počas adventu	4
MUDr. Miroslav Mikolášik	6
Don António Srholec	8
Vianoce na projekte	9
Utečenci a migranti	12
Vplyv rehoľnej sestry na rómsku komunitu	15
Advent a Vianoce	18
ŠK Slovan Bratislava	20
Memoriál: Ing Ján Juristy, PhD.	28
Výstavba detskej kliniky	29
Pozvánka konferencia SPAY	30
Detská univerzita	30

Šéfredaktor

Mgr. Stanislav Špánik, PhD.
Kontakt: bonitas.seu@gmail.com

Redakčná rada

prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., Dr h.c., mult.
prof. MUDr. Marián Karvaj, PhD.
prof. MUDr. Eva Grey, PhD.
doc. MUDr. Jozef Šuvada, PhD., MPH
doc. PaedDr. PhDr. Pavol Tománek, PhD.
PhDr. Nataša Bujdová, PhD.
PhDr. Mgr. Pavel Bryndzák, PhD.
Mgr. Barbora Kuchárová
Bc. Adela Holáková
Zuzana Rusnačeková
Róbert Močko

Redakčná úprava

Mgr. Stanislav Špánik, PhD.

Grafická úprava

Bc. Adela Holáková, tlačaná verzia
Zuzana Rusnačeková, web

Adresa

Vysoká škola zdravotníctva
a sociálnej práce sv. Alžbety
Palackého č. 1, P.O. Box 104
810 00 Bratislava

E-mail: bonitas.seu@gmail.com
www.bonitas-seu.sk

FB: <https://www.facebook.com/pages/Bonitas/757547237660477>

Vážení čitatelia!

Srdečne Vás všetkých pozdravujem pri príležitosti vydania ďalšieho čísla časopisu Vysokej školy sv. Alžbety Bonitas v mene jeho tvorcov.

Prvou adventnou nedelou sa začal nový cirkevný rok. Znamená to, že sa blížia Vianoce a koniec kalendárneho roka. Končia prednášky a praktické cvičenia a začína príprava na skúšky zimného semestra vysokoškolského roka. V tomto období si ešte intenzívnejšie uvedomujeme plynutie času, ktorý stále neúprosne jednosmerne plynie. Staré odumiera a zaniká a nové sa rodí. Aj náš osobný život je vymeraný časom, aj on plynie jedným smerom. Je to veľmi vhodná príležitosť na spomalenie, zamyslenie, bilancovanie. Prísľub blízkosti Vianoc v spojení s adventom, s dobou prípravy, nám vedome či nevedome priam ponúka, aby sme sa viac snažili nielen perfektne upratať a pripraviť náš príbytok, ale predovšetkým nás samých, naše srdcia a duše, aby sme sa stali hodní privítať narodenie nášho Pána.

S týmito úvahami priam „ukážkovo“ korešponduje obsah dnešného čísla časopisu. Jednou z hlavných tém dnešných dní je stále téma utečencov. V tomto čísle zaujme predovšetkým informácia o podujatí, ktoré sa uskutočnilo 10. novembra na pôde Vysokej školy sv. Alžbety. Jesenná konferencia a integračné fórum 2015 - SPAY - na mimoriadne vážnu tému – Utečenci a migranti, ktorá sa týka nielen celej Európy, ale aj každého z nás. Význam konferencie spočíval predovšetkým v prezentácii objektívnych informácií a faktov o utečencoch, ktoré sa veľmi líšili od propagandy, ktorou politici zaplavovali a stále „krmia“ médiá a tie ich ochotne šíria ďalej. Tí, čo vedia o skutočnom stave utečencov v utečeneckých táboroch v Jordánsku, Libanone, Turecku, ako aj o ich strastiplnej ceste do Európy, podávajú svedectvo očitých svedkov utrpenia a biedy týchto ľudí. Je to už klasické, že najviac kritizujú tí, ktorí ani prstom nepohnú pre pomoc biednych tohto sveta. A znova je tu príležitosť pre nás všetkých, urobiť v tomto advente niečo pre seba, niečo v našej príprave na Vianoce, vystúpiť zo zaujatosti svojimi problémami smerom k našim bližným, ktorí sú biedni, slabí, odkázaní, obrátiť sa k nim s plným záujmom a otvoreným srdcom.

Krásnym príkladom a vzorom môže byť v tomto smere pre nás Don Anton Srholec, alebo „don António“ , ako ho mnohí volajú. V našej súčasnej spoločnosti je veľmi vzácné stretnúť človeka, ktorý sa nikdy nestal predstaviteľom toho „stredného“ prúdu v spoločnosti, ale ani v slovenskej cirkvi. Tak v rokoch totalitného režimu, keď bol zatvorený, pracoval v uránových baniach, ani po zmene systému, keď zasa nekonvenoval svojimi názormi a postojmi „oficiálnej“ cirkevnej hierarchii. Napriek tomu nikdy nezatrpkol, nestratil svoj optimizmus, živú vieru, bol vždy tým, ktorý prejavoval vieru nielen rečami, ale predovšetkým skutkami. Svoje skutky naplňal svojou sociálnou činnosťou a v roku 1992 Anton Srholec založil resocializačné zariadenie pre bezdomovcov RESOTY, v ktorom sa stal láskavým otcom a oporou pre ľudí spoločnosťou ostrčených a zranených. V jeho diele teraz pokračuje Vysoká škola sv. Alžbety. Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc. naďalej organizuje zdravotnú a sociálnu pomoc pre utečencov. Spolu so svojimi spolupracovníkmi sa venujú ľuďom, ktorí hľadajú, trpia zimou a nedostatkom, chorým, matkám s malými deťmi. Oba uvedené príklady sú praktickou realizáciou poslania, ktoré je spolu s pedagogickou činnosťou hlavným poslaním Vysokej školy sv. Alžbety – pomáhať tam, kde je to potrebné najviac.

Čitateľov určite zaujme aj rozhovor s MUDr. Miroslavom Mikolášikom, slovenským europoslancom. Aj on môže byť pre nás príkladom aktívnej práce kresťana, lekára, politika, ktorý sa vo svojej činnosti zameriava predovšetkým na vedu, výskum, pokrok v medicíne. Je predsedom Pracovnej skupiny Európskej ľudovej strany pre bioetiku a ľudskú dôstojnosť, dlhoročne pôsobí aj vo Výbore pre regionálny rozvoj, vďaka nemu Slovensko získalo stovky miliónov na rozvoj regiónov, aktívny je aj vo Výbore pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín. Obdivuhodne spája v sebe mnoho pozícií a povinností ako kresťan, manžel, otec, politik.

Blížia sa Vianoce a my Vám želáme ich požehnané prežitie v radošti, pokoji a láske a do nového roka hojnosť Božieho požehnanie, zdravie, lásku. Našej vysokej škole želáme veľa dobrých študentov, pedagógov, kvalitných projektov, úspechov naplňaní jej poslania.

Nášmu časopisu Bonitas schopnosť prinášať aktuálne informácie o živote školy, aktivitách vedeckých, pedagogických, spoločenských, duchovných a veľa spokojných čitateľov.

Ďakujeme všetkým, ktorí aktívne prikladajú ruku k dielu. Vyzývame a pozývame všetkých prípadných záujemcov, aby sa s nami podelili o svoje vlastné skúsenosti, plány, aktuálne informácie.

*Mgr. Stanislav Španík, PhD.
šéfredaktor*

Povery nielen počas adventu

Povery v náboženstve, kresťanstve, nie sú ničím výnimočným. Existujú od nepamäti. Ľudia si potrebovali niektoré nevysvetlené a záhadné javy niečím, akoby nadprirodzeným doplniť, vysvetliť. Povery alebo aj povrávanie sa bolo je-dnoduchým spôsobom šírené ľuďmi z kultúry na kultúru, z generácie na generáciu, kde sa rôznymi spôsobmi asimilovali. Do života veriaceho človeka prenikli do takej miery, že len namáhavou výchovou sa mohli tieto chyby vykoreniť. Kde alebo v čom je problém?

Povera je viera v to, že niektoré javy a udalosti sú prejavom nadprirodzených síl, alebo znamením budúcnosti; predsudok, vžitý názor bez rozumového zdôvodnenia. S poverami sa človek stretáva už od svojho narodenia. I keď ich často ani nereflektujeme. Takisto, ako aj pri odovzdávaní prvých učených krokov, tak aj pri spoznávaní povier, sú rodičia, rodina a jej najbližšie okolie. Dieťa sa už v skorom veku dostáva medzi dva mlynské kamene. Na jednej strane je tu rodinná výchova s ako - takými základmi kresťanskej výchovy, no na strane druhej sú tu povery, ktorým sú často deti vystavované práve od svojich najbližších. Rodičia svoju nevedomosť alebo určitú obmedzenosť sprostredkujú svojim deťom ako hotovú pravdu a touto náukou ich vyzbrojujú do vlastného života. Chcú od nich, aby žili kresťansky, sú na to aj patrične hrdí, ale keď vidia, že sa im to takisto nedarí (často aj kvôli rozkolu medzi vierou a poverami), nehromžia, avšak konštatujú, že ich život nie je ani prvým, ani posledným, že veľa ľudí takýmto spôsobom žije a prežije a pod. Schvaľujú a odobrujú si to, v čom sami zlyhávajú. Niekedy si ľudia dokážu odhrieškovať aj samotnú podstatu hriechu, len aby vyzerali pred sebou a ostatnými ako dobrí ľudia. Tvoria si postoj dobrého človeka, ktorý čerpá z každého niečo, a chce byť pritom dobrý. Iným pohľadom na problematiku môže byť skutočnosť, že dieťa v rodine sa chce zbaviť povier vo svojej živej religiozite, ale dostáva sa do konfrontácie so svojim okolím, v ktorom žije. V škole je úplne „zapálené“ a chce žiť svoju vieru naplno, no príde domov a musí predstierať, že je akože ve-

riacim človekom, pretože niektoré úkony (ktoré sú charakterizované ako povery) sa od neho bezpodmienečne vyžadujú zo strany rodičov. Ak dieťa nemá silnú vieru, nedokáže prestať s týmto dvojitým spôsobom života. Takýto život ho nenaplnia, ničí ho, ale pre pokoj v rodine zachováva to, čo od neho okolie vyžaduje, nie to, čo chce on sám. Takto povery rozkladajú životy mnohých veriacich, ktorí nerozlišujú medzi poverami a vierou v Boha. Úbohé dieťa sa dostáva do priestoru, kde sa naňho akoby tlačili dve pravdy - viera verzus povera. Nevie sa rozhodnúť, nevie, ktorej má veriť a ktorú má hatiť. Situáciu často rieši demisiou na svoje hodnoty, stáva sa akýmsi veriacim ateistom. Väčšinou si nepraje zlo (ani sebe, ani nikomu inému), naopak, praje si dobro, ktoré azda vidí v zosúladiení všetkého, aj toho, čo je v opozícii k daným hodnotám.

O aké povery v našich rodinách najčastejšie ide?

Vianoce a Nový rok:

- šupiny z kapra (pre šťastie a pre peniaze) - nevieme, či šupiny dokážu zaručiť peniaze v našich peňaženkách. Jediné, za čo sa môžeme s istotou zaručiť, je rybí zápach...

- hádzanie orechov do kútov (aby sme vyhнали každé zlo z príbytku) - zvyšky pohanských spôsobov prežívania sviatkov,

- rozkrojené jablko (hviezda, srdce - šťastie, zdravie, resp. ich opak) - v podstate tam vždy chceme vidieť len to dobré,

- liatie cínu (olova) do vody (vysvetľovanie určitých obrazcov nejakými proroctvami...) - súvis s veštením a čiernou mágiou,

- zapalovanie sviečok v orechových škrupinách (dym stúpa = šťastie, dym klesá = nešťastie) - súvis s veštením a čiernou mágiou,

- množstvo darčiekov (darčeky majú v dnešnej dobe diskriminačný charakter, deti si navzájom darčeky závidia, porovnávajú a hodnotia, prípadne následne aj odsudzujú ich darcov...) - v dnešnej dobe stále diskutovaný problém

Celoročné šťastie/nešťastie:

- chodenie pod rebríkom, čierna mačka (zvieratko nemôže ovplyvniť moje šťastie/nešťastie, nemôže za to, že je čierne),

- kominár, sanitka, zaklopanie si na tvrdý predmet (akoby klopanie malo udržať alebo dosvedčiť to, čo som povedal a pod.),

- biela mágia je predsa dobrá (chyba; či ide o bielu alebo čiernu mágiu, vždy ide o mágiu, čiže nebezpečenstvo - duchovné),

- Boh tá potrestá (chyba; sám sa potrestám, pretože som si nevybral dobro. Boh mi nemôže chcieť zlo, ale ak si ho ja vyberiem, nemôže mi v tom zabrániť, pretože mi dal slobodnú vôľu sa rozhodnúť medzi dvomi základnými hodnotami - dobrom a zlom).

- zámerné, chcené/nechcené sviatky na odbúranie pozornosti od viery v Boha (napr. šibačka a polievačka verzus Veľká noc a zmŕtvychvstanie, Halloween - oslava strašidiel a duchov verzus Všetkých svätých a Pamiatka zosnulých. Naviac, Halloween je starý európsky sviatok Keltov. Ich kňazi, ktorých nazývali druidami, počas silvestrovskej noci (31.10.) obetovali svojim božstvám rastliny, zvieratá, ako aj ľudí (otrokov, slabých a posťahnutých), aby si udobrili božstvo zimy, ktoré prichádzalo s magickým novým rokom, ktorý u nich začínal 1.11. - symbolika. Halloween sa potom dostal do USA, dostal tam iný význam a teraz sa opäť chce udomáčniť. Počas tejto noci sa vyvolávali duchovia, preklínali sa pokolenia. To, prečo chodia v maskách, má jednoduché vysvetlenie: druidovia sa obliekali do zvieracích masiek preto, aby ich božstvá počas obradu nespoznali, pretože v prípade spoznania to predstavovalo jednoznačnú smrť.

- Santa Claus verzus sv. Mikuláš: Santa je výdobytok 19. stor. Ide o reklamnú postavičku Coca-Coly, ktorá sa tak v USA udomácnila, že dostala atribút nosenia darčiekov, spokojných sviatkov a pod. Ľudia v USA ešte v 18. storočí verili, že darčekom na Vianoce si všetci pripomínajú Kristovo narodenie. Dnes je situácia úplne iná.

- Lucia: sv. Lucia zachraňovala obeť násilia, pomáhala chudobným tak, že im v noci so svetlom v rukách, či na hlave nosila jedlo, ošetrovala ich. Dnes ju mnohí

spájajú s veštením, vyvolávaním duchov, zaklínaním noci, zleporobením a pod., čo vôbec nie je pravda.

- Štedrý deň verzus Vianoce - Narodenie Pána: ľudia uctievajú Štedrý deň viac, než samotné narodenie Krista, v Rakúsku dokonca sú veriaci častejšie na Štedrý deň na sv. omši, ako v deň Narodenia Pána (percentuálne: 80% - 20%).

- Silvester verzus Nový rok - Bohorodička Panna Mária a pod.: starí rodičia nám hovorili, že zabávajte sa toľko, aby ste ráno vládali ísť podakovať Bohu, že nám doprial ďalší Nový rok.

Filozofický pojem ZLA, alebo kresťanský pohľad na Zlo ako diabla, je totožný. Diabol vždy útočí na to, čo má preňho cenu. Ak sú v rodine hádky, je to preto, že diabol rodinu, spoločenstvo lásky, neznáša, má preňho veľkú cenu a urobí všetko preto, aby ju zničil. Stretáme ľudí, ktorí o sebe tvrdia, že sú veriaci, ale radšej si tri razy zaklopú o dosku len preto, aby mali, ako veriaci, šťastie. Náboženstvo veriaceho človeka je vystavené konfrontácii a v istom napätí s mágiou. Mágia je zvyčajne veľmi pospájaná a naviazaná na moderné vedy a techniky, čiže nie vždy sa dá s presnosťou určiť, že teraz ide o niečo magické, alebo teraz ide o niečo len moderné. Stierajú sa ako-by hranice medzi poznanou skutočnosťou a fikciou. Úlohou mágie a ich pôvodcov je zviešť ľudí z cesty za Bohom. Mágia sa stáva pre mnohých, aj kresťanov, niečím normálnym. Opúšťajú kresťanské korene zamerané na Boha, pretože čakali zázraky, aby uverili, alebo aby sa ich viera prehĺbila, a keď zázraky neboli, našli si oveľa pohodlnejší spôsob ich uplatnenia. Mágia je vyhladávaná preto, lebo je oveľa jednoduchšia, nevyžaduje žiadnu zmenu zmysľovania, žiadne odpustenie, ale práve naopak, to, čo chceš, dostaneš hneď a bez problémov. Boha stavajú do pozície neschopného vševodka, ktorý síce vie pomôcť, ale zvyčajne nie vtedy, keď my chceme. Skutočne veriaci človek vie, že Boh vypočuje jeho modlitby, i keď nie hneď; a predsa - Boh vidí aj za túto moju prosbu, vidí, či je to pre mňa práve teraz dôležité, alebo či je to vôbec na môj úžitok a pod.

MUDr. Miroslav Mikolášik

Slovenský poslanec Európskeho parlamentu za KDH, člen poslaneckého klubu Európskej ľudskej strany (Kresťanských demokratov), predseda Pracovnej skupiny Európskej ľudskej strany pre bioetiku a ľudskú dôstojnosť, dlhoročne pôsobiaci vo Výbore pre regionálny rozvoj a Výbore pre životné prostredie, verejnú zdravie a bezpečnosť potravín. Ženatý, otec štyroch detí.

Odkiaľ pochádzate, kde sú Vaše korene?

Pochádzam z Dolnej Oravy, narodil som sa v Dolnom Kubíne otcovi Jánovi a mame Melánii. Priamo v krvi mám aj centrum rodného kraja - Žilinu, moji rodičia sa našli neďaleko nej - mamka pochádzala z Veľkého Rovného a otec zo susednej Kotešovej.

Vyšťudovali ste medicínu, prečo ste si zvolili práve túto profesiu?

Vždy som túžil byť lekárom, chcel som pomáhať druhým v ťažkých situáciách, byť im nablízku, liečiť. Asi v štrnástich som si povedal, že vyštudujem medicínu, čo sa mi následne v Prahe úspešne podarilo.

Aká bola cesta k dosiahnutiu tohto cieľa?

Rád si spomínam, ako som bol na prvýkrát prijatý na vytúženú lekársku fakultu v Prahe a so štúdiom som nemal problémy. Bavilo ma a celý študijný život mi išiel, vďaka Bohu, bez ťažkostí, až som odpromoval v Karolíne.

Ako si spomínate na Vaše študentské časy?

Na rozvoj študenta výrazne vplýva aj prostredie, v ktorom sa nachádza. Praha je v tomto zmysle ideálna, bohatá na kvalitné podnety, ktoré formujú srdce i dušu. Veľmi rád som to využíval aj voľnočasovo, predovšetkým v oblasti kultúrneho vyžitia, keď som napríklad navštevoval koncerty Pražskej jari, či chodieval do opery. Neobišli ma ani ľahšie žánre, Praha je aj výbornou jazzovou metropolou, v pražskej Lucerne vystupovali aj významní zahraniční interpreti. Rád tancujem a som s ľuďmi, preto som obľuboval vychytené medické plesy, taký dobrý ples som zažil raz - dvakrát ročne.

V súvislosti so študentskými časmi by som však rád zdôraznil veľmi príjemnú súčasť konca štúdia, keď som v Prahe stretol moju manželku Elenku, ktorá študova-

la na inej lekárskej fakulte. Popri úspešne absolvovanom štúdiu som si tak domov odniesol obrovský dar v podobe najlepšej a najkrajšej Slovenky, s ktorou sme sa po skončení štúdia vzali.

Prečo sa lekár dá na politickú dráhu?

Pôvodne som to neplánoval. Priniesla to vtedajšia spoločenská situácia, keď bolo treba vystriedať komunistickú garnitúru. Hoci som sa zapojil do novembrových aktivít v okresnom meste, cítil som sa byť stále lekárom, v žiadnom prípade nie ako politik. Aj preto som sa z politickej služby vždy vracal do lekárskeho plášťa. Chcel som pomáhať ľuďom, ako som o tom sníval dlhé roky. Napokon som tú možnosť našiel nielen ako lekár, ale aj vo verejnej službe. Svoje jazykové znalosti som najskôr zúročil na Ministerstve zdravotníctva SR ako sekčný šéf zahraničných vzťahov. Kým som potom na štyri roky zasadol do poslaneckej lavice NR SR, znova som aktívne vykonával svoju lekársku prax. Službou spoločnosti som pomáhal potom aj na veľvyslanectve v Kanade a teraz v Európskom parlamente, keď mi občania už po tretíkrát prejavili dôveru vo voľbách.

Momentálne zastupujete Slovensko v Európskom parlamente, má podľa Vás myšlienka európskej integrácie vo svetle súčasných udalostí ešte zmysel a budúcnosť?

Rozhodne áno. Vidíme, ako sa vie svet veľmi rýchlo rozkolísať, rôzne sily majú chuť stavať sa konfrontačne proti sebe. Presne v týchto okamihoch je ešte výraznejšia potreba spolupráce, ktorá je postavená na kresťanských koreňoch. Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi, teda osobnosti predovšetkým ľudsky kvalitné a s jasným životným poslanstvom kresťanskej pomoci druhým, vytvorili dobrý projekt. Cieľ zjednotiť sa, aby neútočil jeden proti druhému, ale na-

opak ťažil zo spoločného úsilia, je úspešný. Európske krajiny proti sebe nevedú vojnu a dokážu spolupracovať na rôznych poliach. Nevieť si predstaviť, že by Slovensko v tomto európskom projekte chýbalo.

Na akú oblasť sa zameriavate vo svojej činnosti europoslancu?

Moje aktivity sú široké. Ako lekár sa zameriavam na vedu, výskum, pokrok v medicíne, pričom sa tak deje osobitne z mojej pozície predsedu Pracovnej skupiny Európskej ľudovej strany pre bioetiku a ľudskú dôstojnosť, kde rád využijem všetky nadobudnuté znalosti. Každý mesiac si však pozývame aj expertov na aktuálne otázky a formujeme aj kolegov – europoslancov, ktorí nemajú dostatok vedomostí z daných oblastí, aby mohli o predmetných otázkach v pléne zodpovedne hlasovať.

Dlhoročne pôsobím aj vo Výbore pre regionálny rozvoj, aj vďaka činnosti ktorého na Slovensko pritekli už stovky miliónov na rozvoj regiónov. Je už druhá vec, ako sú tieto prostriedky spravované na Slovensku, pričom nemám žiadnu kompetenciu do toho zasiahnuť, je to úloha členského štátu. V aktuálnom programovacom období má Slovensko k dispozícii až 15 miliárd eur z fondov Európskej únie. Sú to obrovské peniaze, ktoré však treba rozumne využiť.

Aktívny som aj vo Výbore pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín. Enviro otázka je pre mňa veľmi dôležitá, či už ide o zdravé ovzdušie, čistú vodu, spodné vody, alebo ďalšie konkrétne časti problematiky.

Ktorým témam sa aktuálne venujete v oblasti zdravotníckej či bezpečnosti potravín?

Aktuálne sa aktívne venujem téme boja proti obchodovaniu s ľudskými orgánmi, predtým to boli napríklad úspešne prijatá správa o transplantácii ľudských orgánov, či pokrokové liečebné metódy. V oblasti potravín som nedávno apeloval na odstránenie objavujúcich sa rozdielov vo vyhláseniach o zložení a chuti medzi produktmi na východných a západných trhoch EÚ. Myslím si, že východoeurópski spotrebiteľia by nemali mať menej kvalitné výrobky, ako tí na Západe. V pléne som síce nenašiel dostatočnú podporu,

ale s témou nekončím.

Čo považujete za najväčší úspech Vašej doterajšej politickej kariéry?

Viackrát som bol zvolený za hlavného spravodajcu Európskeho parlamentu. Je to postavenie, z ktorého riadite veľkú diskusiu i tému ako celok a výsledok vašej práce môže ovplyvniť kvalitu života Európanov. Veľmi rád si spomínam práve na moment, keď bola prijatá moja správa o transplantácii ľudských orgánov. Často sa ma ľudia pýtajú, či mi nie je ľúto za lekárskou praxou. Odpovedám aj tým, že napríklad práve táto direktíva o darcovstve orgánov pomáha liečiť a zachraňovať životy tisícom ľudí. To ma obzvlášť hreje pri srdci.

Aké ešte máte ciele?

Pracujem poctivo, svedomito, do práce chodím rád a som v nej aktívny, vďaka čomu mám za sebou veľa dobrých výsledkov. Ešte viac by som však chcel využiť moju pozíciu podpredsedu stálej delegácie pri parlamentnom zhromaždení EÚ a krajín Latinskej Ameriky (EUROLAT). Z dobrých vzťahov so Strednou a Južnou Amerikou v otázke vzájomného obchodu či investičných aktivít môžu profitovať Európa i samotná Slovenská republika.

Bližia sa Vianoce, čo pre Vás tieto sviatky znamenajú?

Vianoce sú čarovné svojou atmosférou, kamkoľvek sa pohneme. Ľudia si už zvykli na to, že počas nich nesmú chýbať obľúbené vianočné piesne, darčeky, nádherná výzdoba ulíc i príbytkov, koláče. Podstata nám však často uniká: Vianoce sú totiž predovšetkým príležitosťou vždy nanovo si uvedomiť, aký malý je človek bez lásky, ako si nevystačí bez Stvoriteľa a ako veľmi potrebujeme vidieť druhých viac než seba.

Ďakujem Vám za rozhovor, chceli by ste na záver niečo odkázať čitateľom?

Aj ja ďakujem za oslovenie! Vaším čitateľom by som chcel ako lekár zaželať dobré zdravie, ako manžel a otec lásku a úprimné, dobré vzťahy s blízkymi a vidiac bližiaci sa koniec roka prajem všetkým, aby bol rok 2016 požehnaním.

*Mgr. Stanislav Špánik, PhD.
foto archív Miroslav Mikolášik*

Don Ant3nio Srholec

Stretnúť dnes človeka, ktor3 sa dotkne v3šho srdca, pohlad3 v3šu dušu a v jeho bl3zkosti pociťujete jeho spriaznenosť s vami, je veľmi zriedkavé.

Don Anton Srholec, alebo „don Ant3nio“ ako ho mnoh3 volaj3, je tak3mto človekom a navyše kňazom, ktor3 vo svojom živote spoznal aj t3 odvr3ten3 str3nku a aj napriek tomu rozsiev3 okolo seba 3smev a radosť. Štefan Hrib nap3sal, že v Antonovi Srholcovi sa Slovenska dot3ka nebo.

Sporadick3 spr3vy o donovi Srholcovi sa po roku 1989 zmenili a začali sme tohto kňaza, salezi3ana, autora mnoh3ch p3tav3ch kn3h (Svetlo z hlb3n j3chymovsk3ch l3grov, Oceľov3 srdcia, s3boru 3vah Experiment l3sky, Nov3 rodina v novom svete, Každodenn3 zamyslenia a Ako erstv3 chlieb), človeka s pohnut3m osudom, svojsk3mi n3zormi a don-boscovsk3m vzťahom k mlad3m ľuďom, v3dať a počuť častejšie. V lete roku 1989 išiel don Ant3nio do d3chodku a ako s3m hov3r3, v tret3 novembrov3 deň st3l na barik3de a ako penzista nepotreboval povolenie na to, aby vyst3pil za slobodu kresťanov a tlače. Komunizmus považoval za protest proti Bohu, ale rovnako sa stal aj kritikom do svojich radov. Dvadsaťte storočie označil za ut3piu, v ktorej ľudia stratili v3ziu sveta a snažili sa realizovať raj uŹ na zemi. Cirkev podľ3 neho neporozumela osvietenectvu, nepom3hala svetu, ani trpiacim, uzavrela sa do seba, im dala priestor in3m ateistick3m koncepci3m, ktor3 zneužili ľudsk3 potrebu dobra a st3lo to veľ3 utrpenia a milióny ľudsk3ch životov. Svoju sluŹbu n3rodu umocnil svojou soci3lnou činnosťou a v roku 1992 Anton Srholec založil resocializan3 zariadenie pre bezdomovcov RESOTY, v ktorom sa stal l3skav3m otcom a oporou pre ľud3 spoločnosťou odstren3ch a zranen3ch. Okrem toho, že vie zdvihnuť z dna bezdomovca, vie potešiť aj rodičov narkomana, pochovať samovraha, reniť na pohrebe neveriaceho, sl3žiť omšu a k3zať ml3deŹi, ktor3 ni nevie o Kristovi. Mlad3 gener3cia

je podľ3 dona Ant3nia 3Źasnym objavom, podľ3 neho viac veriacim, ako on s3m. Z3roveň s3 mlad3 ľudia veriacimi, ktor3 hľadaj3 cestu a nie s3 poslušn3mi deťmi cirkvi. Mlad3 ľudia vo všetk3ch n3boženstv3ch - Źidia, moslimovia, kresťania, sa podľ3 dona Ant3nia hl3sia k tomu, čo sa zdalo byť mŕtve - n3vrat n3boženstva, ktor3 nadob3da nov3 hodnotu.

Aktiv3 vo verejnom živote dona Ant3nia, ktor3 s3 svedectvom jeho života, ako aj v3poet ocenen3 za jeho sluŹby, ktor3 n3s naplňaj3 vďačnosťou a hlbokou 3ctou, je nesmierne veľ3. N3s vŹak navyše nesmierne teš3 aj bl3zka spolupraca s donom Ant3niom, ktor3 prv3krát navŹivil VŹZaSP sv. Alžbety 26. novembra 2010, kedy ho katedra soci3lnej pr3ce pozvala pri pr3ležitosti jeho osemdesiatych naroden3n na stretnutie s t3mou „Pon3knuť svetu dobrotu a l3sku“. Osemdesiatnik s rezk3m krokom a rozŹiarenou tv3rou priŹiel medzi mlad3ch ľud3, z ktor3ch v3šia časť meno Anton Srholec počula prv3krát. Podmaniv3 rozpr3vanie, ktor3 vedelo zaujať a diskusia, ktor3 bola otvoren3 a nepredstieran3, boli peknou spomienkou na prv3 osobn3 stretnutie s donom Ant3niom. Toto stretnutie s t3mto v3nimonym človekom nebolo posledn3 a zanietenie pre d3lŹie stretnutia, ako aj rozdiskutovan3 t3my n3s viedli k tomu, že don Ant3nio sa stal naŹim pravideln3m hostom utorkov3ch stretnut3 v Kol3giu bl. Zdenky Schelingovej.

NaŹa vď3ka patŹi tomuto človeku, ktor3 n3m počas naŹich stretnut3 uk3zal cestu, po ktorej treba kr3ať, astokr3t aj krivoľakou, bez toho, aby sme sa zn3žili k pon3ženiu bl3žneho a za jeho obetavosť, ktor3 prejavoval n3m vŹetk3m pri pozn3van3 zmyslu života, s pokorou jemu vlastnou.

Preto Ť3 m3me, don Ant3nio, radi.
PhDr. Eva Razzoukov3

Každý prežíva vianočné obdobie inak. Ako malé deti sme si užívali Vianoce ako čas, kedy bola rodina spolu a aj keď sme vyrástli, sme si nevedeli Vianoce predstaviť možno inak, ako prežívať ich spolu a dopriať si navzájom nielen tráviť spoločný čas, ale aj hojnosť toho, čo je možné mať na vianočnom stole, mnoho darčiekov pod stromčekom, zúčastniť sa na predvianočných akciách, jasličkovej slávnosti, a podobne. Vianoce sú dnes v našej spoločnosti stredoeurópskeho regiónu stále viac spojené s materialistickým prežívaním počnúc predvianočnými zľavami aktivizujúcimi naše vnímanie Vianoc už koncom septembra v mnohých nákupných centrách, cez nič nevraviace hedonistické opájanie sa na tzv. vianočných trhoch, ktoré s tradíciami našich starých rodičov nemajú okrem občasného kultúrneho programu nič až po kupovanie nezmyselných darov pod vianočný stromček, ktoré neraz po prezretí založíme do skrine a viac ich nevytiahneme. Na druhej strane, aj keď čelíme všetkým materiálnym dobrám, vynikajúcemu jedlu, a možnosti byť aspoň v niektorých povolaniach mimo pracovného procesu na pár dní, všetci nejako implicitne cítime „čaro Vianoc“, bez ohľadu na to, či sme veriaci, či nie. Čo je tým čarovným nádychom? Vytvára ho možno tá historická premisa, že práve cez Vianoce je šírený a udrzovaný v ľudskej spoločnosti Pokoj.

Vianoce na projekte

Je to zvláštna hodnota. Už rímsky historik a spisovateľ Jozef Flávius v období prvého storočia nášho letopočtu priniesol písané svedectvo, že v roku keď sa narodil Ježiš z Nazaretu, nebola na svete jediná bitka. Mnoho rokov v histórii sa dodržiavalo právo na Pokoj (schválne tento svetový pokoj píšem s veľkým P) aj počas vojnových období, dokonca je o tom mnoho historických záznamov, že aj počas oboch svetových vojen ľudia nachádzali kúsok altruizmu aj na znepríatelených stranách a dopriali oddych a pocit zažiť ten zvláštne naplňajúci pokoj aj ľudským bytostiam v nepriateľských líniiach.

Možno si kladiete tiež otázku, akými budú Vianoce dnešnej doby dnes? Budú zhmotnením historického vnímania všade prenikajúceho liečivého a ľadové ľudské srdcia topiaceho Pokoja alebo akým zhmotnením sa stane tento čas? Prežívajú aj v dnešnom čase ľudia na svete tento zdanlivý pokoj a harmóniu?

Priblížme si, ako prežívajú Vianoce ľudia na humanitárnych a rozvojových misijných projektoch v zahraničí.

Lekár Ján z Holandskej organizácie pracuje v Kongu s MSF (Lekári bez hraníc) a o Vianociach v Kongu hovorí: „Tento rok to budú moje tretie Vianoce mimo rodnú krajinu. Už si to ani nejako neuvedomujem, keďže okrem rodiny, snehu a zimnej lyžovačky mi nechýba nič. Keď podmienky v akých tu žijeme nie sú európske, ale ak napriek tomu sa vždy miestni obyvatelia po-

starajú o to, aby sme mali hojnosť všetkého ovocia, zeleniny, miestnych dobrôt a musím

povedať, že tak krásnu polnočnú omšu so spevmi a tancami ako tu v Kongu, som snáď ani v Európe nezažil. S rodinou budem v Januári, a tak si urobíme druhé Vianoce na európsky spôsob.“

Riaditeľ nemocnice Mary Immaculate v Mapuordite Dr. Rosario Mainteti o Vianociach s Južnom Sudáne píše : „Misionárom v Sudáne som už 13 rokov a Vianoce iné ako tie africké si viem len ťažko už predstaviť. Na štedrú večeru máme v našom centre a pre zamestnancov rybu a vždy urobí niekto z tímu špeciálne národné vianočné jedlo, aj keď ho je málo – vždy si ho radi vychutnáme. Posledné roky sme mali na Vianoce v nemocnici dobrovoľníkov, ktorí priniesli mnoho vecí, ktoré pripomínajú talianske alebo európske Vianoce. Deti ale aj miestni obyvatelia sa vždy tešia z ozdobených paliem vianočnými guľami a chumáčmi bielej vaty z nemocnice, ktorá im symbolizuje sneh, ktorí nikto z nich nikdy nevidel, ale kvôli nám – (bielym doktorom) ho dávajú všade dokonca aj na štedrovečerný

stôl – lebo majú predstavu, že tam patrí. Niekedy je to veľmi humorné, ale Vianoce sú tu najmä o vytváraní rodiny. Na polnočnej omši máme členov miestnej komunity, ktorá je nielen kresťanská, ale aj moslimská a dokonca chodia na liturgiu slávania Vianoc aj príslušníci kmeňa woo-doo. Žijeme si tu v harmónii a na Vianoce sa aj tento rok už všetci tešíme, aj keď v nemocnici to bude deň ako každý iný. Tento rok chcú na miestnom trhovisku pripraviť prvýkrát európsky Vianočný punč, tak sme všetci zvedaví ako bude chutiť. ..“

Vysokoškolský profesor na American University of Beirut Ramsie: „Som 38 ročný moslim a žijem v islamskej viere celý svoj život. Keďže som od narodenia vyrastal v komunite v ktorej kresťanstvo a islam žijú vedľa seba, pamätám si veľa pekných momentov kedy som s mojimi priateľmi mohol

navštíviť vianočné koncerty, kedy chodili na vianočné filmy a dokonca na základnej triede sme si dávali navzájom darčeky. Aj keď som ortodoxný moslim mám úctu k Vianociam, lebo sú pre mňa a moju rodinu symbolom zjednotenia všetkých ľudí. Aj v mojej práci je bežné, že máme oslavy kresťanských sviatkov – ako napríklad adventné posedenie, ale mnohí kresťania príjmu pozvanie aj na oslavu nášho Ramadanu. Je v tom pekná symbolika a tolerancia. Veľmi by som si prijal, aby taká tolerancia bola aj inde na svete, napríklad v Európe.“

Hassan - utečenec zo Sýrie žijúci od r. 2013 v libanonskom utečeneckom kempu: „ Vianoce sme v Sýrii vnímali vždy veľmi intenzívne, keďže v hlavnom meste, kde som žil so svojou ženou a tromi deťmi, ako

aj v našej štvrti, žilo mnoho kresťanov. Pred Vianocami boli niekedy milé udalosti ako divadlo na námestí alebo piesne v obchodoch a na uliciach... V deň Vianoc, ktoré u nás kresťania slávia väčšinou 3 dni bolo mesto v takom inom ruchu – ale vianočný večer si pamätám vždy ako tichý čas, kedy bol každý so svojou rodinou doma. A ako sa mi žije cez Vianoce v Libanone potom, ako som musel s rodinou odísť z našej milovanej, ale vojnovnej Sýrie? Je to ťažké – ťažké preto, lebo v Libanone nemám prácu a sme tu v očiach miestnych úradov len utečenci, ktorých tu nikto nechce. Ale v kempu sa nám žije celkom dobre. Prvýkrát sme do kempu prišli 23. decembra 2013 a nemali sme kde bývať. Jedna rodina nám prenajala malú izbu. Tam sme bývali vyše jedného roka. Čo bolo pre nás však šokujúce bolo, keď nás na druhý deň večer pozvali k večeri. Vy tomu hovoríte štedrá večera. Mali sme štyri druhy jedla, výborný syr a našim deťom pod malý

umelý vianočný stromček pripravili domáci darčeky, tak ako pre svoje deti. Bolo to pre nás niečo, čo sme neočakávali. O rok na to sme prežili také isté Vianoce a keďže vieme, že sú to dni, kedy sa ľudia obdarúvajú, pripravili sme malý darček pre celú rodinu. V tom čase nemali elektrinu niekoľko mesiacov, tak sme kúpili veľa sviečok. Tá rodina sa veľmi potešila. Mojim deťom sa tento sviatok veľmi páčil. Naučili sa aj miestnu koledu. Aj keď už nebývame od februára u tejto rodiny (máme väčšiu izbu), dohodli sme sa, že sa stretneme aj tento rok počas Vianoc. Moje dievčatá im nakreslili obrázok, kde je to, ako si pamätajú prvé Vianoce v kempu. Dúfam, že sa im obrázok bude páčiť.“

Katka, sociálna pracovníčka na projekte v Ugande: „ Vianoce na projekte som zažila iba raz, ale doteraz na ne spomínam. Bolo to úplne iné. Všade teplo, ale na palmy naši

zamestnanci a pacienti povešali pozlátka, pred dvere postavili večer zapálené sviečky a na štedrý deň sme mali pre celú nemocnicu veľkú vianočnú párty s darčekmi aj diskotekou. Veľmi rada nato spomínam.

Ako môžeme vnímať, ľudia žijúci na misii, či projekte (humanitárnom alebo rozvojovom), prežívajú pocit Vianoc síce odlišne, ale predsa vnímajú totožný princíp posolstva, a to dokonca aj príslušníci iného náboženstva. Veľmi nám všetkým prajem, aby sme aj v našej slovenskej spoločnosti chceli prekonávať predsudky a viac hľadať to, čo nás spája, než nálepkovať a odsudzovať iných len preto, že sú iného vierovyznania, či pleti, alebo sociálnej vrstvy.

doc. MUDr. Jozef Šuvada, PhD., MPH, eMBA
foto archív HIA

Utečenci a migranti

- súčasná situácia, naša a ich cesta ďalej

10. novembra sa na pôde Vysokej školy sv. Alžbety uskutočnila SPAY - jesenná konferencia a integračné fórum 2015 na mimoriadne vážnu tému - Utečenci a migranti, ktorá sa týka nielen celej Európy, ale aj každého z nás.

Naše postoje, názory či pocity sa rôznia a žiaľ, mnohí z nás sa veľmi jednoducho nechajú ovplyvniť veľkými menami a ich, často manipulatívnymi vyhláseniami. Aj vďaka konferencii sme mali možnosť si uvedomiť, že mnohé tieto výroky sa nezakladajú na skutočnej pravde, o čom svedčí aj fakt, že len málo z tých, ktorým tak bezhlavo dôverujeme, videlo biedu utečencov na vlastné oči.

Ľudia, ktorých sme mali možnosť vypočuť si na Jesennej konferencii dokonale priblížili problematiku dnešnej doby. Reálny pohľad z praxe v utečeneckom tábore, či osobné skúsenosti s ich utrpením zmenil pohľad na situáciu nejednému poslucháčovi.

Kde je pravda?

Stovky tisíc ľudí uteká pred vojnou a utláčaním z vlasti a hľadá útočisko v Európe. Niečo podobné nemá obdoby od skončenia druhej svetovej vojny. Masový príliv utečen-

cov spôsobil horlivé debaty vo všetkých krajinách EÚ, pričom názory jednotlivých lídrov, ako riešiť prisťahovaleckú krízu sa rôznia. Na jednej strane vidieť ústretovosť a solidaritu, no na druhej strane obrovský strach, odpor a nevráživosť. Naše negatívne pocity v drvivej väčšine nie sú opodstatnené. Vyvolávajú ich nepravdivé informácie - mýty, ktoré zavádzajú a spôsobujú strach všetkých Európanov .

Aj pre TOTO sú u nás utečenci nevítaní:

1.mýtus: „Drvivá väčšina migrantov sú ekonomickí utečenci“

Túto frázu politikov už všetci dôverne poznáme. Vraj ľudia neutekajú pred vojnou a útlakom, ale aby sa mali lepšie na úkor nás Európanov. Maďarský premiér Viktor Orbán vyhlásil, že ekonomickí migranti predstavujú väčšinu všetkých prisťahovalcov v EÚ a súčasnú situáciu označil ako "rebélie ilegálnych migrantov". Toto tvrdenie nanešťastie podporili aj niekoľkí ďalší konzervatívni politici ako napríklad Nigel Farage a tiež náš premiér Robert Fico. Ak sa však nad situáciou reálne zamyslíme, je nemožné, aby (podľa výpočtu Roberta Fica) až 95 percent týchto ľudí predstavovalo ekonomických utečencov. Je pravda, že nikto presne nevie zaručiť, odkiaľ migranti skutočne prichádzajú do Európy, avšak UNHCR (<http://www.unhcr-centraleurope.org>) odhaduje, že minimálne 50 percent ľudí, ktorí doteraz do EÚ dorazilo, prišlo zo Sýrie - krajiny, ktorú už roky decimuje vojna, a kde je bombardovanie a násilie každodennou záležitosťou.

Podobne, mnoho ďalších národností hľadajúcich u nás útočisko pochádza z vojnou poznačených krajín ako Irak a Afganistan. O azyl žiadajú aj ľudia, kde ich vlastná krajina utláča alebo veruje na nútenú vojenskú službu. Koľkí z nás si tento fakt skutočne uvedomujú?

2. mýtus: „Utečenci predsa môžu ostať v Turecku“

Povráa sa, že ak sa migranti rozhodnú pre útek do Európy, nerobia to zo strachu pred vojnou, ale chcú sa prížiť v sociálnych systémoch rozvinutých krajín. Maďarský premiér utečencom odkazoval, aby ostali v Turecku, ktoré predstavuje bezpečnú krajinu. V Turecku a okolitých štátoch však títo ľudia nemajú takmer žiadne práva, keďže status utečenca tam nie je legálne definovaný. Ankara poskytuje dočasnú ochranu, avšak vychádza z toho, že utečenci sa zdržia len na krátku dobu a následne znova opustia krajinu. Ako postupne chabne pomoc z humanitárnych organizácií, napätie medzi domácim obyvateľstvom a utečencami sa stupňuje a tábory sa stávajú preplnené.

3.mýtus: „Nevyzerajú, že by potrebovali pomoc.“

Protiutečenecké skupiny vyhlasujú, že mnohí migranti majú smartfóny, drahé šperky a oblečenie a že sa celkovo zdajú byť zdraví a dobre živení. Toto zvrátené zmýšľanie je dôkazom nevedomosti týchto skupín, nemajú ani poňatia o tom, čo to znamená byť utečencom. Väčšina utekajúcich pochádza zo stredných vrstiev, sú medzi nimi vzdelaní i majetnejší, ktorí museli opustiť svoje domovy kvôli vojne. Sýria bola ešte prednedávnom vyspelou krajinou, kde mobil predstavoval samozrejmosť, tak ako aj u nás. Vďaka telefónom môžu medzi sebou rodiny komunikovať a navigovať sa na púti. Naozaj im chceme vyčítať ešte aj TOTO?!

4. mýtus: „Prívrženci Islamského štátu sa maskujú ako utečenci“

Internet prednedávnom zaplavili fotografie bojovníka islamského štátu v plnej výzbroji a následne ten istý človek je na fotke v rifliah a tričku s nápisom „ďakujem“ v utečeneckom tábore v Európe. Z dôveryhodných zdrojov vysvitlo, že išlo o staršiu fotku Kapitána sýrskej armády, ktorý sa tiež rozhodol, že radšej utečie pred nezmyselnou vojnou a svoju rodinu dovedie do bezpečia. Aj štvrtý bod je len prejavom strachu ľudí z terorizmu. Chápeme, no koľkí z nich pátrali po skutočnej pravde?

5. mýtus: „Prisťahovalci zničia ekonomiku Únie“

„Zaplavia náš štát a budú ochotní pracovať za polovičné mzdy, čím nás domácich pripraví o prácu.“ Experti tvrdia, že ak sa zvolí správny prístup, prílev novej pracovnej sily bude mať pozitívny vplyv na ekonomiku EÚ. Existujú štúdie, ktoré predpovedajú, že utečenci budú mať na domácu ekonomiku pozitívny, v najhoršom prípade neutrálny vplyv.

Brali by ste taký život?

V Libanone medzičasom sýrski utečenci tvoria až pätinu populácie krajiny. Až polovica z 1,1 milióna priselcov žije v provizórnych osadách. V Jordánsku to nevyzerá o nič lepšie. Dve tretiny zo 600.000 migrantov žijú v chudobe, každý šiesty žije v extrémnej chudobe. Legálne bariéry v Turecku, Jordánsku a Libanone nedovoľujú utečencom nájsť si prácu a sú preto nútení robiť načierno alebo vykonávať prostitúciu a ilegálne aktivity. Svetový potravinový program poskytoval ľuďom stravu, ale organizácii postupne dochádzajú financie a s nimi hasne i humanitárna podpora. V súčasnosti utečenci dostanú približne 50 centov na jedlo za deň!!

Po dlhých mesiacoch v exile migrantom už došli úspory a sú nútení žobrať, predávať svoje telá a nechať pracovať svoje deti. Rodiny strednej vrstvy s deťmi len tak-tak prežívajú na ulici zo dňa na deň.

Budíme ľudí!

Veľa politikov podáva nepodložené a klamlivé informácie o migrantoch, aby mohli využiť prvotné obavy občanov z novoprichádzajúcich nepoznaných kultúr vo svoj politický prospech namiesto toho, aby sa snažili ľudí upokojiť a šíriť osvetu. Mnohé z týchto protiutečenských tvrdení sa dennodenne vyskytujú v médiách a čo je horšie, hlásajú ich politické osobnosti v Európe i Amerike. Nečudo, že takáto negatívna propagácia vydláždila cestu strachu a nenávisti do zvyčajne láskavých a ústretových srdc nás mnohých.

Preto popri všetkých tých zákonoch, vyhláseniach, mýtoch či nenávisti k ľuďom, ktorí iba túžia po živote v mieri, si skúsme uvedomiť, že celá situácia je vlastne úplne jednoduchá - všetci utečenci sú ľudské

bytosti, ktoré zúfalo potrebujú našu pomoc! Naozaj je nutné nad tým ešte viac premýšľať?!

Za seba môžem povedať, že som veľmi rada, že snaha organizovať podobné konferencie stále trvá. Ľudia, ktorých úsudok dennodenne "masírujú" médiá, či nie vždy uvážené vyhlásenia elit, častokrát nemajú najmenšiu šancu poznať skutočnú pravdu. Vďaka konferencii sme mali možnosť vypočuť si všetkých tých, ktorí s utečencami prišli do bezprostrednému styku. Som presvedčená, že ich osobné svedectvá mnohým umožnili lepšie chápať, čo je v živote naozaj dôležité, čo znamená láska či pomoc blížnemu...

Aj preto som veľmi rada, že som súčasťou vysokej školy, ktorá má srdce a nebojí sa pomáhať. Nezištne podporuje detské domovy, humanitárne projekty, kliniky či nemocnice a neváha pomáhať aj ľuďom, ktorých spoločnosť odsúva na úplnú perifériu - ľudí infikovaných vírusom HIV. Verím, ako povedal profesor Krčméry, že aj naďalej zostaneme všetci, ako spojené nádoby!

*Zuzana Rusnačeková
Ústav sociálnej práce - študent*

Povedali o konferencii:

JUDr. Številová Zuzana, Liga za ľudské práva

„Veľmi sme vďační, že sme sa mohli tejto skvelej konferencie zúčastniť. Veľmi sa nám páčilo. Zase sme si raz rozšírili obzory o tom, aké všetky možnosti a iniciatívy tu sú na pomoc utečencom. A je úplne úžasné, čo robí VŠ ZaSP sv. Alžbety napr. v Libanone - tá prednáška nás zasiahla a mojím kolegyniam sa veľmi páčila, aj Naime, keď sme spolu išli domov, tak nám to hovorila, bola dojatá.“

PhDr. Jaroslava Poloňová, PhD., pedagogička VŠSA

„Aj vďaka tejto konferencii som pochopila a neustále zistujem, že je dobré a milé aj Bohu, ak v Jeho nádeji prekračujeme svoj tieň.“

Mgr. Martina Cebecauerová, migračný úrad SR

„Veľmi pekne ďakujem za možnosť zúčastniť sa. Konferencia a fórum boli

veľmi dobre zorganizované a skutočne zaujímavé, jednoznačne môžem potvrdiť, že to bolo pre mňa veľmi prínosné. Určite sa budeme snažiť brať do úvahy všetky názory a odporúčania, ktoré boli preberané počas fóra.“

Mgr. Dagram Babčanová, bývalá velvyslankyňa pri Svätej Stolicy vo Vatikáne

„Ďakujem za pozvanie, ďakujem za hodnotnú konferenciu, ktorá sa celá niesla v duchu solidarity s biednymi a v duchu lásky a ústretovosti. Bola som fascinovaná záujmom mladých ľudí o tieto problémy, že sa vyjadrovali fundovane. Preto aj všetky aktivity mladých sú úprimné, od srdca, ľudské, humánne, ale nesmieme zabúdať, že od prvých kontaktov s moslimskými utečencami musíme ich viesť k reciprocite. Ja si to predstavujem tak, že deti aj starších treba upozorňovať na dobrá, ktoré dostávajú ako na dar, ktorý budú musieť raz aj oni vrátiť. Aby sa potom nestalo to, čo zažívajú minoritní kresťania v krajinách s islamskou majoritou, že nielen, že nemajú právo trebárs stavať kostoly, ale musia si chrániť svoj vlastný život. Chceme ešte poďakovať za spoznanie slovenských ženských jedničiek, prof. Grey, MUDr. Mrázovú a Renátku Ocilkovú, k tomu tiež prispela táto konferencia. Nech Boh odmení a požehná všetku námahu aj vás z Alžbety na tomto poli!“

Sr. Bohdana, SKCH

„Ďakujem za pozvanie. Pre mňa bola účasť na konferencii silný "duchovný zážitok". Každá prednáška bola veľmi hodnotná, obohacujúca a tiež vy aktivisti z Alžbety - do koča aj do voza - je to sila! Som vďačná, že ste zorganizovali v tomto čase takúto konferenciu, úžasne flexibilne odpovedáte na potreby doby... ste v prvých líniiach Cirkvi. Bohu vďaka za vás! Nech Vám to Boh odmení a žehná aj naďalej!“

Vplyv rehoľnej sestry na rómsku komunitu

Abstrakt: *Problematikou rómskeho etnika sa zaoberá veľa štúdií a odborných literatúr. Autori poukazujú na odlišnosť rómskej menšiny od majoritného obyvateľstva. Rómska menšina má odlišnú kultúru, životný štýl, čo v majoritnej spoločnosti častokrát vyvoláva zvýšenú mieru odmietania rómskej menšiny. Zvykové právo a sociálne normy tradičných rómskych komunít vplývajú na život rómskeho etnika. Majoritná spoločnosť však iba v málom rozumie týmto normám, a práve v dôsledku nevedomosti sa dostáva do výrazného negatívneho postoja voči rómskej menšine.*

Kľúčové slová: *Dieťa. Róm. Rodina.*

Úvod

Žijeme v 21. storočí a môžeme konštatovať, že takzvaná rómska otázka sa stala často diskutovanou témou v odbornej, ako aj laickej verejnosti. Rómska otázka, problematika sa vzťahuje k problémom nezamestnanosti, bývania, vzdelávania... Veľakrát, práve z pohľadu majoritnej spoločnosti, dochádza prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov na poukázanie nevhodného správania sa rómskeho etnika. Menej sa hovorí o tom, akým prínosom je rómske etnikum pre majoritnú spoločnosť. Menej sa v médiách dozvedáme, čo ktorý Róm na Slovensku urobil niečo dobré, prospešné. Práve v súvislosti s uvedeným sa v príspevku zameriavame na pomoc rehoľnej sestry Atanázie. Sestra Atanázia – gréckokatolícka rehoľná sestra Rádu sv. Bazila Veľkého.

Rozhodnutie pomáhať Rómom

Sestra Atanázia, civilným menom Mária Holubová (*19.10.1952) pochádza z Východného Slovenska, z okresu Humenné, obec Svetlice. Otec bol kováčom, matka pracovala na jednotnom roľníckom družstve. Z histórie Rómov sa dozvedáme, že práve kováčstvo bolo vyčyreným remeslom Rómov. Kováčstvo však v priebehu 20. storočia zaniklo, ale Mann (1992, s 111) píše, že „...tam, kde sa nepamätajú na svojho rómskeho kováča, poznajú Rómovia legendu o tom, ako dalí raz jednému Cigánovi ukuť klince. Keď on však zistil, že nimi má byť ukrižovaný Kristus, jeden kliniec ukradol... Táto legenda má rôzne varianty po celom Slovensku a Rómom dodnes pripomína ich tradičné

zamestnanie – kováčstvo.“ Rodičia mali päť detí, jedného syna a štyri dievčatá. Sestra Atanázia je z dvojčiat. Po ukončení základnej školy začala študovať na Strednej zdravotníckej škole v Prešove. Práve tu sa stretla s úprimnými priateľkami, ktoré nehľadeli na jej rómsky pôvod a aj jej viera sa začala viac prehlbovať. V rodnej obci ako dieťa cítila zlobu a pohrdanie detí napriek tomu, že ich rodina bola slušná, rodičia pracovali a deti chodili riadne do školy, kde dosahovali dobré výsledky. V tomto období jej viera bola tradičná, videla, že do kostola chodia deti, tak išla aj ona. Na Strednej zdravotníckej škole tajne chodila do spoločenstva, ktoré viedol o. Marián Potáš OSBM. Jej viera sa prehlbovala a čoraz častejšie si uvedomovala aj to, že ak s Božou pomocou ukončí školu, chce sa venovať práve mladým Rómom. Aby rómske deti nezaživali rovnaké poníženie, ako ona. Uvedomovala si, že vzdelanie má byť jednou z prioritných hodnôt Rómov. Šilonová, Klain 2001 uvádzajú, že Rómovia majú častokrát nízke vzdelanie a ich deti v škole nie sú príliš úspešné. Ďalším impulzom pre prácu s rómskou komunitou bolo prečítanie si Prešovského večerníka, kde bolo uvedené, že v Jarnovníciach majú zdravotníci problém pri návšteve chorého. Vo večerníku sa písalo, že ak príde záchranná služba do osady, vodič záchranky nevie, či má zostať pri sanitke, aby ju osadníci nepoškodili, alebo má nasledovať lekára, ktorý, kým sa dostane ku chorému, musí sa pretláčať húfom osadníkov, ktorí ho ohrozujú.

Uvedená skutočnosť ju natoľko po-

búrila, že sa rozhodla Jarovnicu navštíviť spolu so svojou priateľkou, rómskou spisovateľkou pani Máriou Lackovou. V osade sa stretla s chudobou a biedou, s deťmi, ktoré potrebovali pomoc. Pri práci s rómskou komunitou sestry Atanázii pomohol miestny kňaz a učiteľ. Práce bolo veľmi veľa, a to hlavne pri príprave na sviatosti. Deti boli pripravované v ich domácom prostredí, v ich komunite. Následne prichádzali do miestneho kostola, kde sa stretli s neochotou majoritného obyvateľstva. Ako sestra Atanázia uviedla, nie všetky deti sa vedeli v kostole adekvátne správať, a preto rozumela nevôli majoritného obyvateľstva. Pracovala však ďalej a vo výraznej miere jej vtedy pomohli vtedajší bohoslovci gréckokatolíckeho seminára v Prešove a dnešní kňazi Ľuboš Kohút, Radoslav Kuzmiak a Martin Mekel. S Božou pomocou a dobrými ľuďmi sa v Jarovniciach podarilo postaviť Boží chrám. Sestra Atanázia pracovala v nemocnici, učila na Strednej zdravotníckej škole v Prešove, chodila do osady v Jarovniciach, tiež na sídlisko Poštárka v Bardejove. Ako to zvládla? Podľa jej slov, len viera v Boha, stretnutie s Pánom Ježišom vo sviatostiach, jej dávalo silu. Ináč by to sám človek nedokázal. Pán Boh riadil, pomáhal, a dával silu.

Vplyv na rómsku komunitu vníma cez prácu s deťmi, prostredníctvom ktorých sa dostala do rodiny. Sestra Atanázia kladie veľký dôraz na rodinu. „Rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti. Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni.“ (Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čl. 2). Zdôrazňuje, že je veľmi potrebné, aby rodičia učili svoje deti rozprávať v úradnom jazyku, v slovenskom jazyku. V žiadnom prípade nie je dobré, ak deti nevedia svoj materinský jazyk, ale citlivo vníma potrebu slovenského jazyka. Vysvetľuje rodičom, že ak dieťa počuje slovenský jazyk iba v materskej škole alebo v základnej škole počas vyučovania, je to veľmi málo. Deti veľakrát nevedia v slovenskom jazyku povedať súvislú vetu. Výraznú zmenu pri práci s rómskou komunitou pozoruje pri rodičoch, s ktorými pracovala ešte ako

s malými deťmi. Práve uvedení rodičia pochopili podstatu potreby slovenského jazyka a následného vzdelania. Sestra Atanázia pri rozhovore viackrát zdôraznila význam rodiny. Vo všeobecnosti pri práci s rómskou komunitou odporúča:

„Základ je rodina, stavať na rodine, pomôcť rodine, nerozumiem veľmi zákonom, niektorí sa rozvádajú preto, aby mohli dostať viac sociálnych dávok, čomu ja nerozumím, ak je to tak – toto, bohužiaľ, je veľmi negatívny vplyv na rodinu.“

Osobný prístup, kontakt. V rodinách sa napríklad vyskytujú veľmi vážne choroby, do rodiny je potrebné prísť viackrát a niekedy chorého aj vyburcovať, aby išiel k lekárovi, Rómovia si veľmi vážia, ak máte o nich úprimný záujem.“

Nikdy nedávať jednorazovo – napríklad podporovať rodinu štatstvom, ale je potrebné dať do rodiny presne to, čo potrebujú, osobne a adresne. Je veľmi zlé, ak niekto prinesie na sídlisko vo vreciach oblečenie. Stáva sa, že oblečenie deti po sídlisku porozhadzujú, potrhajú a je z toho zbytočný neporiadok.“ (citované z osobného rozhovoru so sestrou Atanáziou, 21.02.2015).

Sestra Atanázia ďalej poznamenáva, že sama je Rómkou, ale úplne neovláda Rómsky jazyk. Zrejme to vyplýva z jej detstva, kde ako jediná rómska rodina v obci Svetlice vnímali tlak majoritnej spoločnosti. Zdôrazňuje však, že nie je žiadúce, aby deti nevedeli svoj materinský jazyk. Je ale veľmi potrebné vedieť jazyk tej krajiny, v ktorej žijeme. Rozhodnutie pomáhať mladým Rómom skrslo na strednej škole. Nikdy to neofutovala, aj keď veľakrát nevidela výsledky svojej práce. Po rokoch môže s určitosťou povedať, že jej námaha nebola márna. Odišla z Jarovnic, v jej práci pokračujú iní. Pri svojej práci nebola nikdy sama. Problémy preberala s kňazmi, animátormi, spolupracovala so sociálnymi pracovníkmi, ktorých prácu si veľmi vážia a oceňuje. Ani na chvíľu nezostala bez pomoci, stále jej pomáhal Boh. Pomáhať má zmysel. Róm, rómske dieťa je také, ako každé iné. Chce byť

šťastné, obľúbené, chce sa smiať, chce mať kamarátov, nechce cítiť bolesť, bolesť z ponižovania - dodala v závere nášho rozhovoru sestra Atanázia. Preto táto práca má zmysel, preto táto práca nie je zbytočná. Je to aj naplnenie slov Ježiša Krista: „Čokoľvek ste urobili jednému z mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40).

Záver

„Nazdávam sa, povedala matka Terézia, že dnešný svet sa obracia chrbtom k chudobným, čo značí, že sa obracia chrbtom ku Kristovi.“ (Bujdová, Dancák 2011)

V tejto súvislosti by sme radi uviedli, že v dnešnej spoločnosti sa nájde veľmi veľa vzácných ľudí, ktorí nezištne pomáhajú. Sestra Atanázia je iba jednou z mnohých. Na tomto mieste chceme poďakovať rádovej sestre Atánázii za jej ochotu, s ktorou nás prijala, súhlasila s rozhovorom a poskytnutím vzácných informácií, ktoré mala možnosť nazbierať počas viac ako 20-ročného pôsobenia pri práci s rómskymi deťmi. Zároveň naše poďakovanie patrí o. Františkovi Dancákovi, ktorý veľmi ochotne sprostredkoval toto stretnutie.

PhDr. Nataša Bujdová, PhD.
natasabujdova@gmail.com

LITERATÚRA

BUJDOVÁ, N., DANCÁK, F. 2011. *Služba v láske*. VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava, 2011. 69 s. ISBN 97-80-8132-003-3.

MANN, A. B. 1992. *Neznámi Rómovia, zo života a kultúry Cigánov - Rómov na Slovensku*. Bratislava : Ister science press, 1992. 207 s. ISBN 80-900486-2-5.

ŠILONOVÁ, V., KLEIN, V. 2011. Chudoba a možnosti eliminácie problémov v edukácii rómskych detí. In *Rizikové súvislosti chudoby a rodiny v súčasnej slovenskej spoločnosti*.

ZÁKON NR SR č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Advent a Vianoce

Opäť nastalo pre nás zvláštne, priam mimoriadne obdobie (čas) a to je ADVENT. Toto obdobie je časom prípravy a stíšenia sa, mohli by sme aj povedať tzv. čas zastavenia sa. Adventné obdobie je prvá časť liturgického roka vymedzená štyrmi nedeľami pred sviatkom narodenia Ježiša Krista a obdobie duchovnej prípravy na Vianoce. V teologickom zmysle sa advent vyznačuje dvojakým očakávaním – sviatku narodenia Ježiša Krista a jeho druhého (eschatologického) príchodu na konci času (parúzia), ale taktiež sa nezabúda na osobitnú úctu Ježišovej Matky.

U grékokatolíkov sa advent začína o trochu skôr a to tzv. FILIPOVKA. Filipovka, alebo presnejšie a správnejšie, Pôst pred sviatkom Narodenia Pána, čiže vianocami v byzantskom obrade (v grékokatolíckej i pravoslávnej cirkvi). Začína sa 15. novembra a trvá do 24. decembra, teda štyridsať dní. Názov „Filipovka“ získal preto, lebo sa začína deň po sviatku sv. apoštola Filipa (sviatok má 14. novembra).

Toto pôstne obdobie bolo zavedené, aby sa veriaci pripravili na oslavu sviatku Kristovho narodenia. Usmernenia pre Filipovku boli omnoho zhovievavejšie, ako usmernenia pre obdobie Veľkého pôstu pred Paschou (Veľkou Nocou). Na rozdiel od Veľkého pôstu nemá pôst pred Narodením Pána vlastné liturgické predpisy, ani a liturgické dni. Symbolom adventu je adventný veniec, ktorý nám nemá slúžiť na ozdabu ako dekorácia, ale na modlitbu pred začatím roka MILOSRDENSTVA. Táto predpríprava na sviatky pokoja a lásky nás má pripraviť na radostné prijatie narodenia Jezuliatka a to nie iba počas oktávy, ale po celý nastávajúci rok Božieho milosrdenstva.

Čo sú to Vianoce?

Vianočné sviatky sú kresťanské sviatky narodenia Ježiša Krista, dnes aj všeobecne v rovnakom období slávené sviatky pokoja a mieru. Ako náboženská a kultúrna slávnosť sú slávené miliardami ľudí na celom svete. Predchádza im advent a pokračujú vianočnou oktávou, prípadne obdobím nazývaným vianočné obdobie. Dni od 24. do 26. decembra sú dni pracovného poko-

ja a ako rodinnú alebo spoločenskú udalosť ich slávi aj väčšina neveriacich, ktorí ich niekedy označujú iba všeobecne „sviatky“, čo nepoukazuje na ich kresťanský aspekt.

Vianoce patria aj spolu s Veľkou nocou) k najvýznamnejším kresťanským sviatkom, 25. december je sviatok vo všetkých kresťanských cirkvách. S Vianocami sa viaže množstvo ľudových tradícií, piesní (kolied), výzdoby, jedál a iných zvykov.

Presnejšie sa Vianocami rozumie niektorý alebo niektoré z nasledujúcich významov: sviatok len v údajný deň vtelenia a narodenia Ježiša Krista, t. j. 25. decembra do 4. storočia po Kr. sa narodenie Krista oslavovalo 6. januára, prípadne vrátane (najmä večera).

24. decembra; synonymá sú: Narodenie Ježiša Krista, Narodenie Pána, slávnosť Narodenia Pána, Božie narodenie, sviatok Božieho narodenia, Prvý sviatok vianočný, zastarano Boží hod, Svätá noc;

- obdobie od vigílie (večera) 24. decembra do 27. novembra, ktoré teda zahŕňa Štedrý večer, Narodenie Pána 25. decembra, sviatok sv. Štefana 26. decembra (v tento deň slávený v rímskokatolíckej, anglikánskej a pravoslávnej cirkvi) a sviatok sv. Jána Apoštola 27. novembra (v tento deň v rímskokatolíckej cirkvi).

V rímskokatolíckej cirkvi (v užšom zmysle) obdobie zahŕňajúce všetky dni od Štedrého večera do nedele nasledujúcej po Zjavenie Pána (Epifániu), pričom do 2. vatikánskeho koncilu vianočné obdobie trvalo až do 2. februára (Hromnice).

V evanjelickej cirkvi obdobie od adventu po Zjavenie Krista Pána mudrcom.

V grékokatolíckej a pravoslávnej cirkvi obdobie od 20. decembra (predsviatok Narodenia Ježiša Krista) do 31. decembra (odovzdanie sviatku).

*Martin Lukáč
Ústav sociálnej práce - študent*

ANKETA

Otázka: *Čo pre vás znamenajú Vianoce?*

Martin:

Pre mňa osobne znamenajú Vianoce veľmi krásne obdobie, lebo sa nám všetkým narodí Spasiteľ Kristus Pán. Je to úžasný pocit, cítiť tú radosť v srdci. Vianoce sú pre mňa aj takou výzvou učiť sa prejavovať MILOSRDENSTVO a celoročná radosť s narodenia Jezuliatka....

Nataša:

Pre mňa znamenajú Stôl, že celá moja rodina sa zide pri jednom stole, osláviť Božie narodenie....

Petra:

Sviatky lásky, byť s rodinou, priateľom a užívať si vianočnú radosť a pohodu...

Katka:

Vianočné sviatky pre mňa znamenajú najmä sviatky pokoja, že sa celá rodina

stretne, ďakujeme pánu Bohu za to čo máme, aby sme sa aj o rok všetci stretli. Máme zaužívané zvyky, ktoré dodržiavame. Vôbec to nie je o darčekom, ale o tom, že nikto sa nikam neponáhľa

Janka:

To, čo pre mňa znamenajú Vianoce, najvýstižnejšie charakterizujú slová piesne Tichá noc, svätá noc: ...v dnešnú noc večná moc lásky Otca sa vyliala v svet, vrelo prijal nás v objatie dnes, Božský Spasiteľ, Brat náš vďaka Ti, Ježiš, Kráľ náš! Myslím, že toto je podstatou oslavy Vianoc - oslava príchodu Spasiteľa a môj postoj vďaka voči nemu.

Eva:

Vianoce a Advent sú pre mňa spomienky na detstvo, stretnutia s ľuďmi ktorých mám rada, s rodinou, ktorá je neodmysliteľnou súčasťou Vianoc, kam určite patrí aj Svätá rodina, pre ktorú tieto sviatky slávime, krásne tradície a zvyky, ktoré túto sviatočnú atmosféru dotvárajú a ľudia majú v tomto čase k sebe akosi bližšie.

ŠK Slovan Bratislava

Slovan Bratislava je najúspešnejší futbalový klub na Slovensku s najbohatšou a najslávnejšou tradíciou, ktorú si vytváral po viac ako deväťdesiat rokov svojej existencie.

Cieľavedomou, usilovnou prácou si v slovenskom futbale vytvoril najviac prvenstiev. Prvý a doteraz jediný zo Slovenska i z bývalého Česko - Slovenska vyhral jednu z troch európskych pohárových súťaží, Pohár víťazov pohárov v roku 1969, keď vo finále v Bazileji zdolal slávny FC Barcelona 3:2.

ŠK Slovan Bratislava (celým názvom *Športový klub Slovan Bratislava futbal, a.s.*), často označovaný len ako Slovan, je slovenský futbalový klub sídliači v hlavnom meste krajiny, v Bratislave. Je najúspešnejším klubom na Slovensku, s najvyšším počtom získaných trofejí. Vo federálnej lige odohral 48 ročníkov, najviac spomedzi slovenských tímov. V historickej tabuľke mu patrí tretie miesto za Spartou Praha a Slaviou Praha, ale pred Duklou Praha.

Založený bol v roku 1919 ako 1. ČsŠK Bratislava skupinou českých úradníkov. Prvým predsedom klubu sa stal policajný kapitán Richard Brunner. Premiérový titul prišiel v roku 1927, keď zvíťazil v amatérskych majstrovstvách Česko-Slovenska. Bol prvým slovenským klubom, ktorý pôsobil v profesionálnej československej súťaži. Počas takmer storočnej histórie prešiel klub viacerými zmenami názvu. Od roku 1953 nesie meno Slovan. Do sezóny 1984/85 bol posledným tímom, ktorý nikdy nevypadol z najvyššej súťaže.

Na domácej a medzinárodnej scéne získal celkovo 48 trofejí, čo predstavuje viac, ako ktorýkoľvek iný slovenský klub. Na svojom konte má 24 ligových titulov, 18 národných pohárov a 5 víťazstiev v slovenskom Superpohári. Najväčším úspechom je triumf v Pohári víťazov pohárov z roku 1969. Slovan vo finále v Bazileji porazil slávny FC Barcelona. Dodnes je jediným klubom z bývalého Česko-Slovenska, ktorý dokázal získať jednu z európskych trofejí. Zároveň sa stal prvým klubom z východnej Európy s víťaz-

stvom v súťaži organizovanej Európskou futbalovou úniou.

Slovan mal výrazný podiel na úspechoch česko-slovenskej reprezentácie na Majstrovstvách sveta a Majstrovstvách Európy. V kádri víťazného mužstva z Majstrovstiev Európy 1976 bolo sedem slovanistov, z toho šiesti nastúpili na finále proti Nemecku. Dres Slovana obliekali najväčšie osobnosti slovenského futbalu, ktoré boli pozvané do výberov sveta a Európy pod hlavičkou FIFA a UEFA. Najviac reprezentantov Československa i Slovenska pochádzalo z tohto klubu. Hoci bol založený ako futbalový klub, od začiatku zastrešoval aj iné športy - atletiku, plávanie, hádzanú, zápase, turistiku, šerm, o dva roky sa pridali cyklistika a hokej a neskôr aj tenis, stolný tenis, volejbal, basketbal, box, krasokorčuľovanie, ragby, hokejbal a bejzbal. Postupom času sa stal súčasťou národnej identity a symbolom národnej kultúry.

8. titul pre Slovan Bratislava

Úvod sezóny nevyšiel slovanistom podľa očakávaní ani v ročníku 2013/2014 a po treťom kole opustil trénerskú lavičku aj Samuel Slovák. Predchádzalo tomu neúspešné vystúpenie v druhom predkole Ligy majstrov, kde belasí doma vyhrali nad Ludogorcom Razgrad 2:1, no v odvete podľahli vysoko 0:3. Ani ligový rozbeh nebol úplne v poriadku, a tak po prehre s Trenčínom 2:4 v spomínanom treťom kole prišiel čas na zmenu. Kormidla sa ujala trénerská dvojica Dušan Galis - Jozef Valovič a výsledky sa opäť zlepšili. Výhry 5:0 nad Myjavou a 1:0 nad Košicami boli iba začiatkom. Slovanisti totiž z nasledujúcich dvanástich súbojov prehrali iba raz. Aj preto sa po jeseni belasí pevne usadili na čele tabuľky so šestbodovým náskokom pred druhým Trenčínom. Po devätnástich kolách svietil pri Slovane krásny 42 bodový zisk a to bol jednoznačný dôvod

na spokojnosť. Pre fanúšikov ŠK Slovan však bola jeseň výnimočná ešte aj niečím iným. Do Bratislavy sa totiž po desiatich rokoch vrátil kanonier Róbert Vittek. „Beriem to aj ako reštart kariéry,“ povedal po svojom návrate zraneniami sužovaný najlepší kanonier v histórii samostatného Slovenska. Slovanu sa darilo aj na jar. Šesť stretnutí – šesť výhier. To bol štart belasých v novom roku a v hre boli stále

aj v Slovenskom pohári. Niet divu, že už dlho pred koncom súťaže bolo o novom corgoňligovom kráľovi opäť rozhodnuté. Bratislavčania napokon ukončili sezónu so ziskom 75 bodov, čím predčili Trenčín o dvanásť bodov! Jediným sklamaním sezóny bola prehra vo finále Slovenského pohára proti Košiciam (1:2). „Titul nás veľmi teší. V pohári nám nevyšiel akurát jeden zápas. Myslím si, že nikto nemôže povedať, že by sme nevyhrali zaslúžene. Celú sezónu sme dominovali a vytvorili sme si aj dosť veľký náskok. Mrzí ma ale vypadnutie v pohárovej Európe. To bolo veľké sklamanie, chceli sme ísť oveľa ďalej. Nekvalifikovali sme sa ani do jednej súťaže a vtedy sme boli veľmi sklamaní. Teraz to budeme môcť odčiniť, získali sme titul a ideme do boja znova,“ povedal po sezóne Pavel Fořt, ktorý sa v popredí ligových kanonierov držal až do konca súťaže, hoci bol dlho zranený.

História klubu

Prvé roky (1919 - 1939)

Historicky prvé mužstvo 1. ČsŠK Bratislava z roku 1919. Mená hráčov sa nezachovali

Na prelome 19. a 20. storočia, v časoch Rakúsko-uhorskej monarchie, bolo na území dnešného Slovenska vytvorených viacero nemeckých a maďarských futbalových oddielov. S myšlienkou založiť prvý

slovenský futbalový klub prišli českí úradníci, ktorí pomáhali budovať novú administratívu na území Slovenska. Prvá pracovná schôdzka sa uskutočnila 29. marca 1919 v Grajciarovom hostinci na Mariánskej ulici v Bratislave. Všetci prítomní súhlasili s vytvorením samostatného česko-slovenského klubu. O tri dni neskôr v kaviarni Panónia zvolili prípravný výbor a na jeho čelo futbalového rozhodcu Ing. Vávru. Na ďalších schôdzkach prerokovali stanovy a rozhodli o tom, že ustanovujúce valné zhromaždenie sa bude konať v menze Ministerstva pre správu Slovenska, neskoršej vládnej budove pri Starom moste. 3. mája 1919 bol založený Prvý Česko-slovenský športový klub Bratislava. Prvým predsedom sa stal policajný kapitán Richard Brunner, podpredsedami Ing. Vávra a Antonín Humhal.

Prvé domáce ihrisko 1. ČsŠK Bratislava sa nachádzalo pri Kuchajde. Po odchode maďarských vojsk z Petržalky sa klub presťahoval na pravý breh Dunaja. 14. septembra absolvoval víťaznú domácu premiéru proti mužstvu PULE Bratislava. Zápas sa skončil výsledkom 6:0. Hráči 1. ČsŠK postupne zlepšovali svoju výkonnosť a spoločne s PTE, najstarším klubom v meste, predstavovali najvyššiu futbalovú kvalitu v povojnovej Bratislave.

V roku 1922 prišiel prvý výraznejší úspech, keď sa hráči 1. ČsŠK stali premiérovými majstromi Slovenska v konkurencii majstrov jednotlivých žúp. Od roku 1925 sa v Česko-Slovensku pravidelne konali amatérske majstrovstvá. 20. novembra 1927 sa 1. ČsŠK prebojoval až do finále, v ktorom porazil tím Budweiss z Českých Budějovic. Oporami víťazného mužstva boli Štefan Priboj, Pavol Šoral, Štefan Čambal, Martin Uher a brankár Jozef Hollý. V roku 1930 zaznamenali hráči 1. ČsŠK druhý triumf v tejto súťaži. Rok predtým, v máji 1929

dosiahol bratislavský klub jedno zo svojich najväčších víťazstiev. Anglický profesionálny tím Newcastle United porazil vysoko 8:1. Celoštátna liga vznikla v roku 1934, ale 1. ČsŠK Bratislava bol dlho jediným slovenským klubom, ktorý v nej pôsobil.

Hoci 1. ČsŠK bol založený ako futbalový klub, od začiatku zastrešoval aj iné športy – atletiku, plávanie, hádzanú, zápase, turistiku, šerm, o dva roky sa pridali cyklistika a hokej a neskôr aj tenis, stolný tenis, volejbal, basketbal, box a krasokorčuľovanie.

Slovenská liga a povojnové obdobie (1939 - 1948)

Koncom tridsiatych rokov sa stupňovala národnostná neznášanlivosť a antisemitizmus. Protižidovské nálady prenikli aj do bratislavského klubu. Obetou sa stal tréner József Braun, ktorý musel nedobrovoľne odísť nielen zo svojej pozície, ale aj z mesta. Po rozpade Česko-Slovenska a vzniku samostatného Slovenského štátu prišlo k nútenej zmene názvu klubu na Športový klub Bratislava. Za predsedu bol zvolený MUDr. Štefan Čongrády a tajomníkom sa stal Alois Sedláček.

Slovenské futbalové kluby museli vystúpiť z Československého svazu footballového a prihlásiť sa do novovzniknutého Slovenského futbalového zväzu. Ten rozhodol, že v doterajších ligových súťažiach sa na Slovensku už nebude ďalej pokračovať, ale 1. ČsŠK ešte dokončil štátnu ligu.

Po anexii Petržalky hitlerovským Nemeckom prišiel ŠK Bratislava aj o ihrisko na pravom brehu Dunaja. Pomocnú ruku podala mestská rada poskytnutím ihriska nachádzajúceho sa v priestoroch dnešného Národného tenisového centra. V tomto období sa zároveň začalo s výstavbou nového futbalového ihriska s atletickou dráhou na Tehelnom poli. 27. augusta 1939 odohrala svoj prvý zápas reprezentácia Slovenska. Nad Nemeckom zvíťazila 2:0 gólmi Jána Arpáša a Jozefa Luknára, hráčov ŠK Bratislava.

Prvé stretnutie na novom štadióne na Tehelnom poli sa uskutočnilo 27. aprí-

la 1940 a ŠK Bratislava v ňom remizoval s Herthou Berlín 2:2. V období Slovenského štátu sa hrala samostatná slovenská ligová súťaž. Bratislavčanom tak konkurovali tímy z Považskej Bystrice, Trnavy, Prešova, Žiliny či Trenčína a najmä armádny celok OAP Bratislava. V rokoch 1939 - 1945 získali belasí štyri ligové tituly. Mužstvo vedené trénerom Ferdinandom Daučíkom začalo praktizovať moderný WM-systém, vďaka ktorému dosahovalo vysoké, často dvojciferné víťazstvá. Ján Arpáš, neskôr hráč Juventusu Turín, sa stal tri razy najlepším strelcom súťaže. K pilierom tímu patrili aj Teodor Reimann, Tomáš Porubský, Ivan Chodák, Jozef Luknár a Leopold Šťastný. Po vypuknutí Slovenského národného povstania, 29. augusta 1944, rozhodla Slovenská národná rada o zániku všetkých ligových súťaží. Posledný ročník samostatnej súťaže ostal nedohraný.

Po skončení druhej svetovej vojny čakala na belasých znovu pravidelná konfrontácia s najlepšimi českými mužstvami, pričom vrcholom boli najmä zápasy s pražskou Spartou a Slaviou. Do celoštátnej ligy sa klub kvalifikoval automaticky. Prvý povojnový zápas proti zahraničnému celku odohral ŠK Bratislava v Budapešti proti Ferencvárosu. V Maďarsku prehral 0:1, na Tehelnom poli zvíťazil pred 20-tisíc divákmi 2:1. Pred rovnakou návštevou porazil výsledkom 3:1 aj anglický profesionálny klub Derby County.

V novembri 1947 privítal ŠK Bratislava na svojom ihrisku CDKA Moskva a v drese domácich zažiaril maďarský repatriant Ladislav Kubala, neskoršia hviezda FC Barcelona. V tomto období absolvoval ŠK Bratislava po prvýkrát zámorské turné. V Spojených štátoch a Mexiku odohral osem zápasov s bilanciou päť výhier, dve remízy a jedna prehra. V domácej súťaži sa mu ale nedarilo a v sezóne 1947/48 obsadil predposledné miesto.

Narušenie pražskej hegemonie a majstrovský hetrik (1948 - 1953)

Po odchode trénera Daučíka prevzal mužstvo Leopold Šťastný, ktorý doňho zaviedol prvky moderného futbalu.

V roku 1949 s ním získal po prvý raz titul majstra Česko-Slovenska, ale už pod novým názvom Sokol NV Bratislava. Bolo to po prvý raz, čo súťaž vyhral iný ako pražský klub. Šťastný presadzoval útočný futbal a jeho tím nastrieľal v majstrovskej sezóne 93 gólov. Z hráčov na ňom mali najväčšiu zásluhu Gejza Šimanský, Vlastimil Preis, Arnošt Hložek, Emil Pažický, Viktor Tegelhoff, Jozef Baláži a Vladimír Venglár.

Sokol získal titul aj v dvoch nasledujúcich sezónach 1949/50 a 1950/51. Potvrdil tak svoje dominantné postavenie v česko-slovenskom futbale v tom období.

V predvojnovom období sa slovenskí hráči objavovali v reprezentačnom mužstve Česko-Slovenska iba sporadicky. Vďaka úspechom Sokola NV Bratislava ich počet narastal a z viacerých sa stali opory národného tímu.

Pod názvom Slovan (1953 - 1961)

V hľadisku ho sledovalo viac než 50 tisíc divákov. V roku 1953 zastupovali Bratislavu v najvyššej celoštátnej súťaži po prvýkrát tri kluby: Červená hviezda, Slávia a ÚNV Slovan. Predchádzalo tomu rozbitie Sokola NV Bratislava. Aj pod novým názvom ostalo mužstvo v hre o najvyššie priečky. Trénerom bol v tom čase Anton Bulla. Po rokoch mala Bratislava svoje veľké derby. Súboje medzi Slovanom a Červenou hviezdou sa svojou atmosférou a kvalitou dali porovnávať so zápasmi pražských „S“.

V roku 1954 sa na trénerskú lavičku vrátil Leopold „Jim“ Šťastný. Do slovenského futbalu postupne aplikoval nové poznatky zo zahraničných zdrojov, tvorivo obohacoval zastaraný WM-systém. Výsledky jeho práce sa naplno prejavili v roku 1955, keď Slovan získal štvrtý ligový titul. V rovnakej sezóne hralo v najvyššej súťaži až šesť slovenských klubov. Okrem toho vyhrali belasí prestížny Spartakiádny pohár, prebojovali sa do semifinále Stredoeurópskeho pohára a obhájili prvenstvo v pohári SNP. V júli toho istého roku odohrali na Tehelnom poli zápas proti brazílskemu Botafogu v zostave s Garrinchom

V rokoch 1956 a 1960 mal Slovan blízko

k ďalším ligovým titulom, no v oboch prípadoch obsadil druhé miesto.

Zlúčenie s Dimitrovom a najväčší úspech (1961 - 1969)

Politický a ekonomický vývoj v krajine mal vplyv aj na športové dianie. 5. augusta 1961 došlo k zlúčeniu TJ ÚNV Slovan a TJ Dimitrov. Do názvu najslávnejšieho slovenského klubu sa dostalo meno veľkého chemického podniku (Chemické závody Juraja Dimitrova) a vznikol Slovan CHZ-JD Bratislava. Prišlo aj k celkovej zmene v členských a funkcionárskych štruktúrach klubu. Pribudli nové športoviská, v roku 1961 bol zrekonštruovaný zastaraný štadión na Tehelnom poli, pričom jeho kapacita sa zvýšila na 45 tisíc miest. Vybudované bolo aj umelé osvetlenie, svetelná tabuľa, či ozvučenie celého areálu.

Mužstvo Slovana zo sezóny 1963/64, v ktorom hrali reprezentanti Schroj, Popluhár, Jokl či Cvetler

V roku 1962 získal Slovan premiérové víťazstvo v Česko-slovenskom pohári, ktoré dokázal zopakovať aj v nasledujúcom ročníku. Na Majstrovstvách sveta v Chile sa prebojovalo Česko-Slovensko až do finále, kde prehralo s Brazíliou. Boli pri tom aj brankár Slovana Viliam Schroj a obranca Ján Popluhár.

Sezóna 1965/66 znamenala pre belasých ťažký boj o záchranu. Už o rok neskôr ale mužstvo pod vedením trénera Jána Hucka skončilo v lige na 2. mieste. Postupne sa tvorila partia výnimočných hráčov, ktorú prevzal v roku 1968 Michal Vičan. Priniesol so sebou progresívnu a zároveň rýchlu koncepciu hry. Po víťaz-

stve v Česko-slovenskom pohári mal Slovan právo hrať v Pohári víťazov pohárov. V prvom kole si poradil s juhoslovenským NK Bor a v druhom vyradil FC Porto. Zimnú prípravu absolvovalo Vičanovo mužstvo v Argentíne, kde malo k dispozícii kvalitné hracie plochy. Táto výhoda sa prejavila vo štvrtfinále proti AC Turín, ktorý Slovan vyradil po výsledkoch 1:0 a 2:1. V semifinále čakal na bratislavský celok škótsky Dunfermline AFC. Zrodili sa výsledky 1:1 a 1:0, ktoré Slovanu stačili na postup. Vo finále 21. mája 1969 v Bazileji o 19 hodine na Štadióne sv. Jakuba nastúpil Slovan proti FC Barcelona. Po dramatickom priebehu zvíťazil 3:2 a stal sa prvým a dodnes jediným mužstvom z bývalého Česko-Slovenska, ktorého dokázalo vyhrať jednu z európskych pohárových súťaží. Stalo sa tak pri oslavách 50. výročia založenia klubu. Po návrate sprevádzal víťazov z letiska v Ivanke pri Dunaji do bratislavských ulíc

stotísícový dav. K oporám mužstva patrili Alexander Vencel, Ján Zlocha, Ľudovít Zlocha, Ján Čapkovič, Jozef Čapkovič, Ivan Hrdlička, Vladimír Hrivnák, Karol Jokl, Ľudovít Cvetler, Ladislav Móder a kapitán Alexander Horváth.

Venglošova éra a pád do druhej ligy (1969 - 1990)

Na prelome 60. a 70. rokov kulminovala rivalita medzi Slovanom a Spartakom Trnava. Anton Malatinský vybudoval v Trnave tím, ktorý získal v rokoch 1968 - 1973 päť ligových titulov. Jeho hegemoniu dokázal narušiť jedine Slovan a to v roku 1970. V tých rokoch prežíval slovenský futbal svoje zlaté obdobie. Svedčí o tom aj fakt, že na Majstrovstvá sveta do Mexika cestovalo až 17 slovenských futbalistov.

Futbalisti Slovana sa v sezóne 1974/75 tešili zo zisku majstrovského titulu pod vedením slovenského trénera 20. storočia Jozefa Vengloša

Novým trénerom Slovana sa stal na jeseň 1973 jeho bývalý hráč a uznávaný odborník Jozef Vengloš. Začal zavádzať profesionalizmus a sofistikované poznatky do praxe. Zmenila sa starostlivosť o hráčov, ich denný režim, ako aj systém hry. V sezónach 1973/74 a 1974/75 získal Slovan svoj šiesty a siedmy česko-slovenský titul. Definitívne tak zosadil z trónu „Veľkú“ Trnavu. Navyše, celý kalendárny rok 1975 mužstvo neprehralo jediný zápas. O tretí titul v rade za sebou prišli belasi aj kvôli povinnostiam viacerých hráčov v reprezentačnom mužstve. Tréner Václav Ježek, ktorému Vengloš robil asistenta, pripravoval mužstvo na Majstrovstvá Európy 1976. Na nich dosiahol česko-slovenský futbal svoj najvýraznejší úspech. Vo finálovom zápase v Belehrade porazil mužstvo Nemeckej spolkovej republiky a získal titul majstra Európy. Nastúpili v ňom šiesti hráči Slovana: Koloman Gögh, Ján Pivarník, Jozef Čapkovič, Ján Švehlík, Marián Masný a kapitán Anton Ondruš. V kádri bol aj brankár Alexander Vencel.

V nasledujúcich sezónach zaznamenal Slovan ústup z pozícií. V ročníku 1976/77 obsadil až 8. miesto, skončil pred ním aj mestský rival Inter. Na poste trénera skončil Vengloš a na jeho miesto sa vrátil Michal Vičan. Pri zisku bronzových medailí na Majstrovstvách Európy 1980 boli v kádri už len traja hráči bratislavského klubu: Gögh, Masný a Ondruš. O dva roky neskôr triumfoval Slovan v Československom pohári. Na niekoľko rokov to bol jeho posledný úspech.

V poslednom zápase kvalifikácie Majstrovstiev Európy 1984 proti Rumunsku na Tehelnom poli nastúpil už len jediný slovanista - Milan Luhový, ktorý zachraňoval remízu. Slovan sa prepadal stále nižšie a v roku 1983 bojoval o záchranu v najvyššej súťaži s Brnom. Nepomohlo ani trojročné pôsobenie Antona Malatinského, stroju trnavských úspechov.

V sezóne 1984/85 Slovan pod vedením Jána Hucka po 50-tich rokoch vypadol z najvyššej súťaže. Do tej doby bol posledným tímom, ktorý z nej nikdy nezostúpil. Po troch sezónach v strávených v Slovenskej národnej lige sa belasi vrátili do celoštátnej súťaže. Postup si vybojovali v ročníku 1987/88 pod vedením trénera Jána Zachara, po ktorom prebral taktovku na dve sezóny Jozef Jankech.

Úspechy pod Galisovým vedením (1990 - 1996)

Od roku 1990 nesie klub názov ŠK Slovan Bratislava. Novým trénerom sa stal pred sezónou 1990/91 Dušan Galis, ktorý predtým viedol B-mužstvo. Na nátlak hráčov aj trénera odstúpilo v decembri toho istého roku vedenie klubu. Pod vplyvom politicko-ekonomických zmien, ktoré ešte výraznejšie nútili vedenie klubu k profesionalizmu aj mimo ihriska, dostali dôveru viesť Slovan Jaroslav Čaniga, Juraj Münzner a renomovaný kardiochirurg Viliam Fischer. Hneď v prvej sezóne pod taktovkou Dušana Galisa skončil Slovan v ligovej tabuľke na druhom mieste, o jediný bod za majstrovskou Spartou. Na Tehelné pole sa opäť začali vracieť diváci. Alexander Vencel ml., Dušan Tittel, Ondrej Krištofík, Ladislav Pecko a Jaroslav Timko si vybojovali miesto v reprezentačnom tíme.

V septembri 1991 odohral Slovan V Pohári UEFA dvojzápas proti Realu Madrid. Po výsledkoch 1:2 a 1:1 síce vypadol, ale zanechal výborný dojem. V ligovom ročníku neprehrali belasi 28 zápasov a na konci sezóny sa radovali z ôsmeho a posledného federálneho titulu. Slovan naňho čakal sedemnásť rokov. Najväčšiu zásluhu na ňom mali Alexander Vencel ml., Dušan Tittel, Ondrej Krištofík, Vladimír Kinder, Miloš Glonek, Ladislav Pecko, Tomáš Stúpala, Jaroslav Timko a najlepší strelec súťaže Peter Dubovský. V tomto období prechádzal česko-slovenský futbal profesionalizáciou. Profesionálne zmluvy podpísalo 21 hráčov z kádra Slovana.

V poslednom ročníku spoločnej ligy získala titul Sparta pred Slaviou, Slovan skončil tretí. Belasým nepomohlo ani Du-

bovského 24 gólov, vďaka ktorým získal znovu korunu kráľa strelcov. Mladý útočník následne prestúpil do slávneho Realu Madrid. Prvý ročník samostatnej slovenskej súťaže odohralo 12 mužstiev. Slovan posilnil pred sezónou Argentínčan Fabio Nigro, považovaný za najlepšieho legionára v histórii slovenskej ligy. Belasi dominovali na všetkých frontoch. Okrem titulu v najvyššej...čo?..... získali aj Slovenský a Matičný pohár. Do popredia sa dostali hráči ako Róbert Tomaschek, Marián Zeman, Štefan Maixner či Pavel Gostič.

Ani v ďalšom období Slovan nenašiel zdatného konkurenta. Ligový titul získal aj v sezónach 1994/95 a 1995/96. Na jeseň 1995 nahradil Dušana Galisa na poste trénera Anton Dragúň, ktorého neskôr vymenil Karol Jokl. Od októbra ale znovu sedel na lavičke Galis. V prvých dvoch ročníkoch prehral Slovan po dva zápasy, v treťom iba jeden. Hoci mal tréner Galis k dispozícii kvalitné mužstvo, v Európe sa mu nepodarilo presadiť. Doplatil na náročné žreby, ktoré mu prisúdili AC Miláno, 1. FC Kaiserslautern či Borussia Dortmund.

V lete roku 1996 sa dostal klub do finančných problémov a hráčom neboli vyplatené mzdy. Výsledkom bol odchod viacerých hráčov do konkurenčných klubov a odvolanie predsedu klubu Čanigu. Novým dočasným šéfom sa stal Anton Ondruš. Začalo sa obdobie trénerských rošád, pri tíme definitívne skončil Dušan Galis.

Návrat na trón a ďalšie vypadnutie (1996 - 2004)

Ekonomická situácia sa vylepšila až po príchode nového vedenia na čele s Jánom Duckým a hlavného sponzora SPP a.s.. Po dvoch sezónach, v ktorých získal titul 1. FC Košice, sa Slovan vrátil na ligový trón v ročníku 1998/99. Mužstvo vedené trénerom Stanislavom Grigom malo v kádri reprezentantov Miroslava Königa, Stanislava Vargu, Milana Timka, Róberta Tomascheka, Jozefa Majoroša, Tibora Jančulu či Zsolta Hornyáka.

Oslavy majstrovského titulu a 80. výročia založenia klubu prekazili nečakané udalosti. Predseda klubu, člen

politickej strany HZDS Ján Ducký bol mafiánskym spôsobom zastrelený pred vlastným domom, čím klub prišiel o podporu Slovenského plynárenského priemyslu. Na päť rokov sa Slovan ocitol bez hlavného mecenáša. Klubu sa nedarilo ani na športovom poli. V predkole Ligy majstrov nečakane vypadol s cyperským Anorthosis Famagusta FC. Tréner Griga bol odvolaný, odišlo viacero opôr a finančná kríza sa čoraz viac prehlbovala. Predseda správnej rady Ľudovít Zlocha abdikoval na svoj post a nahradil ho Roman Dubeň.

Sezónu 2000/01 začal Slovan výborne, pod trénerom Stanislavom Jarábkom neprehral prvých pätnásť zápasov v lige a keďže predchádzajúci ročník ukončili so 17. neprehratými zápasmi, vytvorili nový slovenský rekord - 32 neprehraných zápasov v rade za sebou. Ani to však na titul nestačilo, titul získal Inter. V ďalších sezónach sa Slovan boril s existenčnými problémami. Na lavičke sa menili tréneri každú chvíľu. Pozitívnu zmenu priniesol Dušan Radolský, ale titul nezískal ani vďaka 19. presným zásahom Róberta Vitteka jedenást bodovému náskoku po jesennej časti. Neúnosná situácia vyvrcholila v sezóne 2003/04, v ktorej skončili belasi na poslednom 10. mieste a zo súťaže vypadli. Narastajúce dlhy nevyriešil ani Vittekov predaj do 1. FC Norimberg.

Rekordný titul a postup do Európskej ligy (2004 - súčasnosť)

24. januára 2005 bol Slovan predaný do rúk nového majiteľa a na čelo klubu sa postavil bývalý minister hospodárstva Ľudovít Černák. Ako jeden z prvých cieľov si stanovil vyplatenie podlžností bývalým hráčom klubu. V sezóne 2005/06 sa Slovan po dvoch rokoch vrátil do najvyššej súťaže. V úvodnej sezóne pod vedením skúseného trénera Jozefa Jankecha skončil na 3. mieste.

V ročníku 2008/09 oslavoval klub 90. výročie svojho založenia. V tejto sezóne sa po desiatich rokoch vrátil na slovenský futbalový trón. Pod vedením trénera Ladislava Pecka získal piaty titul v samostatnej slovenskej súťaži. Divácke návštevy začali narastať. Nový majiteľom klubu

Srbský legionár a aktuálny kapitán Slovana Marko Milinković

sa stal podnikateľ Ivan Kmotřík, bývalý vlastník Artmedie Petržalka. Do Slovana priviedol Juraja Halenara a Branislava Obžeru, hráčov jeho bývalého klubu. Kráľom strelcov sa stal Pavol Masaryk. Mužstvo okolo kapitána Samuela Slovák triumfovalo aj v zápase o Superpohár. Pri oslavách výročia prišiel na Tehelné pole SSC Neapol. V úlohe kapitána talianskeho tímu sa predstavil bývalý hráč Slovana Marek Hamšík. V 2. predkole Ligy majstrov postúpili belasi cez HŠK Zrinjski Mostar, ale následne vypadli v dvojzápase s Olympiakosom Pireus. Po jesennej časti sezóny 2009/10 Slovan po 69. rokoch opustil štadión na Tehelnom poli, na ktorom sa začali búracie práce a výstavba nového štadióna. Jeho dočasným domovom sa stali Pasienky, dlhoročné sídlo mestského rivala, Interu.

Veľmi úspešná bola sezóna 2010/11. Zverenci českého trénera Karla Jarolíma predvádzali vyrovnané výkony a po tretí raz v klubovej histórii získali double - ligu, aj Slovenský pohár. V historickej tabuľke slovenskej najvyššej súťaže sa vďaka šiestemu titulu dostali pred MŠK Žilina. S 20. gólmi sa najlepším strelcom sezóny stal Filip Šebo. V 3. predkole Ligy majstrov Slovan nestačil na APOEL Nikózia. Následne sa predstavil v baráži o Eu-

rópskej lige, kde nečakane vyradil AS Rím. Vďaka tomu sa premiérovu prebojoval do skupinovej fázy tejto súťaže, kde ho čakali atraktívni súper Athletic Bilbao a Paríž Saint-Germain. Podobný úspech sa Slovanu podaril v sezóne 2012/13, keď získal ďalšie double. Už po treťom kole odišiel z postu trénera bývalý kormidelník slovenskej reprezentácie Vladimír Weiss. Na jeho miesto prišiel ešte donedávna aktívny hráč, Samuel Slovák. Účinkovanie v pohárovej Európe sa pre Slovan skončilo už pri prvej prekážke v podobe bulharského Ludogoretsu Razgrad.

Zatiaľ posledný, ôsmy titul získal Slovan v sezóne 2013/14. Po nevydarenom rozbehu sa k mužstvu po sedemnástich rokoch vrátila trénerská dvojica Dušan Galis - Jozef Valovič. Ďalším navrátilcom bol kanonier a odchovanec klubu Róbert Vittek, historicky najlepší strelec slovenskej reprezentácie. Jediným sklamaním sezóny bola prehra vo finále Slovenského pohára proti Košiciam. V Lige majstrov najprv Slovan vyradil The New Saints FC a FC Sheriff Tiraspol'. Jeho účinkovanie v najprestížnejšej klubovej súťaži ukončil bieloruský BATE Borisov. Napriek tomu sa predstavil v skupinovej fáze Európskej ligy. V zápasoch s Neapolom, Spartou Praha a Young Boys Bern neuhral ani bod a bol najslabším účastníkom súťaže.

Rivalita

Najväčším súperom Slovana je Spartak Trnava. Tradičné derby je najzásadnejším a zároveň najsledovanejším zápasom v slovenskom futbale. Predstavuje nielen rivalitu dvoch futbalových klubov, ale aj susedných miest zo západného Slovenska - Bratislavy a Trnavy. Jeho história siaha až do roku 1926, kedy sa v Trnave konal prvý vzájomný zápas s víťazstvom domácich v pomere 3:1. Prvý veľký spor sa odohral v roku 1932, keď najlepší trnavský útočník František Masarovič napriek nesúhlasu klubu prestúpil do 1. ČsŠK Bratislava. Zakročiť napokon musel až riadiaci orgán Západoslovenskej futbalovej župy. Od tohto momentu platí, že každý prestup hráča Trnavy do Slovana (v ďalších rokoch Anton Malatinský, Mi-

chal Benedikovič či Jozef Adamec), alebo opačným smerom, znamená nespokojnosť a vzdor fanúšikov. Ďalším zásadným momentom v rivalite týchto dvoch mužstiev bolo prelomenie bariéry na tribúne v roku 1968, kedy rivalita kulminovala. Niekoľko fanúšikov bolo zranených a zápas mal dohru za zeleným stolom. Vzájomné zápasy sú často označované ako rizikové a sprevádzané početným policajným dozorom.

Počas svojho pôsobenia v najvyššej súťaži mal Slovan postupne štyroch mestských rivalov. Prvým bol armádny klub OAP Bratislava, s ktorým sa Slovan stretával v ligových zápasoch počas existencie Slovenského štátu. Súperenie ale nemalo dlhé trvanie. OAP bol v roku 1944 z politických dôvodov zrušený. Len o málo dlhšie trvala rivalita s ČH Bratislava. Tá sa v roku 1962 zlúčila so Slovnafcom a vznikol Inter Bratislava. Hoci klub nemal širokú základňu fanúšikov, bratislavské derby vždy lákalo. V sezóne 1974/75 a o titule rozhodovalo vo vzájomnom zápase medzi Interom a Slovanom na vypredaných Pasienkoch. Rivalita pokračovala aj v samostatnej slovenskej lige. Ďalší priamy súboj o titul medzi týmito klubmi sa odohral v sezónach 1998/99 a 1999/00. Vzájomné zápasy dostali pomenovanie „derby susedov z Bajkalskej ulice“. Aktuálne sa nestretávajú, nakoľko Inter pôsobí až v III. lige. Posledným mestským rivalom Slovana bola Artmedia Petržalka. Klub z pravého brehu Dunaj sa stal stabilným účastníkom najvyššej súťaže po rozdelení Československa. Zápasy so Slovanom často prilákali na štadión za Starým mostom návštevu blížiacu sa k 10 tisíc divákovi. Klub momentálne pôsobí pod názvom FC Petržalka Akadémia v V. lige.

Za ďalšieho významného rivala Slovana možno považovať VSS Košice. Zápasy s tímom z metropoly opačného konca Slovenska sú vnímané ako súboj „východu proti západu“.

*Róbert Močko
Ústav sociálnej práce - študent*

Ing. Ján Juristy, PhD.

*4.máj 1963 - † 14.november 2015

Dňa 14.11.2015 nás náhle opustil náš kamarát, kolega, Ing. Ján Juristy, PhD. Pohreb sa konal 17.11.2015.

V septembri tohto roku, keď sme mali štátnice, sa mi Janko prihovril slovami: „Prosím, mohli by sme si potykať?“ Neváhal som ani sekundu. Janka som poznal krátko, azda len 9 mesiacov, no boli to pre mňa mesiace plné radosti, pretože tí, ktorí ho poznali, vedeli, že Janko bol ten, ktorý každého motivoval, povzbudzoval. Dňa 16.11.2015 som mal prednášku, na ktorej som študentom hovoril, aby si zapísali u môjho kolegu Janka seminár zo štatistiky, lebo tento seminár je veľmi potrebný k písaniu magisterskej práce. O 10 minút neskôr mi bolo oznámené, že Janko cez víkend zomrel...

Kto bol Ján Juristy? Narodil sa 4. mája 1963 v Trstenej. Študoval na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach. V roku 1987 ukončil magisterské vysokoškolské štúdium na Slovenskej vysokej škole technickej. V roku 2004 ukončil magisterské vysokoškolské štúdium na UKF v Nitre. V roku 2008 získal pedagogickú spôsobilosť na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a v roku 2010 ukončil PhD. štúdium na Trnavskej univerzite. Pracoval a vyučoval na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach, na SVŠT v Bratislave, RKCMBF UK v Bratislave, TU v Trnave. Jeho posledným zamestnávateľom bola Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, kde pracoval ako vysokoškolský pedagóg, ktorý bol nadmieru obľúbený medzi študentmi i kolegami. Bol držiteľom WHO certifikátu v rámci tropických chorôb, ľudských práv a práv detí.

Na pohrebe sa zúčastnilo približne 120 ľudí, z toho asi 15 študentov a približne 10 kolegov z Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Smútočný prejav k rodine mala pani prof. MUDr. Eva Grey, PhD., vedúca Ústavu sociálnej práce Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave a Jankov dlhoročný priateľ, kňaz z gymnaziálnych štúdií, ktorý v príhovore povedal: „Janko bol pekná kvetinka medzi nami všetkými. A Pán Boh si vždy a rád zoberie pekné kvetinky k sebe.“

Slovami evanjelistu Jána: „Nezomrie navždy ten, kto žije a verí vo mňa.“ – sa lúčime s našim drahým, milovaným kamarátom, pedagógom, kolegom i my, z Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Janko, s úctou, vďakou k tvojej práci a modlitbovým vyprosovaním večného života, zostávajú tvoji kolegovia.

doc. PaedDr. PhDr. Pavol Tománek, PhD.

VÝSTAVBA DETSKEJ HIV/AIDS KLINIKY JÁNA PAVLA II

Za dva mesiace prác sme aj vďaka vašej podpore prešli od vyčistenia pozemku, cez položenie základov, vyťahnutie múrov až po zakrytie budovy strechou. Zároveň sme osadili okná a dvere, omietli múry, pripravili kliniku na zavedenie elektriny. Aj napriek tomu, že konštrukčné práce prerušovali časté dažde, práce pokračujú mimoriadne rýchlo a stavba je o týždeň popredu oproti pôvodnému plánu.

ĎAKUJEME!

HEALTH
INITIATIVES
ASSOCIATION

PRIEBEH STAVBY NOVEJ BUDOVY KLINIKY POČAS PRVÝCH 2 MESIACOV

Pozvánka

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave

a ďalší domáci a zahraniční partneri Vás srdečne pozývajú na medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom Medzinárodný dialóg o aspektoch sociálnej patológie medzi deťmi, adolescentmi a mladými dospelými

SPAY 2016

(Social Pathology Among Youth)

sociálno-patologické javy u detí a mládeže

Dátum konferencie: 10. marec 2016

Miesto konania: Bratislava, Slovensko

Kontakt: e-mail: conference.seu@gmail.com,
web: www.socworkmeetings.webnode.sk

Detská univerzita

VŠ ZaSP sv. Alžbety v Bratislave organizuje v rámci jarných prázdnin

DETSKÚ UNIVERZITU

Termín: 22.2.2016 - 26.2.2016

Miesto: Námestie 1. mája 1., Bratislava
(vedľa Grasalkovičovho paláca)

Kontakt: e-mail: detskauniverzita.seu@gmail.com

Pripravené sú zaujímavé prednášky a sprievodné podujatia.

Srdečne pozývame školákov vo veku od 7 do 15 rokov

Vydáva:

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
Palackého č. 1, P.O. Box 104
810 00 Bratislava

E-mail: bonitas.seu@gmail.com

www.bonitas-seu.sk

FB: <https://www.facebook.com/pages/Bonitas/757547237660477>